

טבלאות וסיכומים

בפרק "השוכר את האומנין"

עריכה בס"ד:

מאיר גרוניך

0527625149

036161654

6161654@GMAIL.COM

מי שיש לו צורך להפוך את הקבצים לדפי עבודה עם טבלאות ריקות, ניתן לשלוח אלי בקשה במייל ובעז"ה אשלח לו קבצי וורד שניתנים לעריכה.
אשמח לקבל הערות/ הארות.

מתני': "השוכר את האומנין והטעו זה את זה אין להם זה על זה אלא תרעומת" (ע"ה ע"ב – ע"ו ע"א)

שלוש האפשרויות שאותם אי – אפשר להסביר במשנה:

ואילו במשנה כתוב...	מה יש להם עם הפועל ששכר אותם?	והטעם:	כמה כסף הם מקבלים?	שכרם על מי?	איזה שכר הבטיח להם הפועל?	בעה"ב אמר לו לשכור ב...זוז
יש להם תרעומת	אין להם תרעומת	"סבור וקביל"	3 זוז	בין אם שכרם "על הפועל" ובין אם שכרם "על בעה"ב" יקבלו 3 זוז היות "וסבור וקביל"	3 זוז	הגמ' בהו"א: 4 זוז
תרעומת – יש ואין "תביעת ממון"	"תביעת ממון"	אמר להם "שכרכם עלי"	4 זוז (מהפועל)	על הפועל	4 זוז	3 זוז
יש להם תרעומת	אין להם תרעומת, היות והם מקבלים "כמנהג המדינה". ואם מנהג המדינה שהפועלים משתכרים 4 זוז, ממילא גם הם יקבלו 4 זוז. ואם מנהג המדינה שמשתכרים 3 זוז, גם הם יקבלו 3 זוז, ואין להם תרעומת היות והם לא היו יכולים להשתכר יותר במקום אחר	בעה"ב לא סיכם איתם כמה יהיה שכרם, לא הוא בעצמו, ולא ע"י הפועל ששלח - כיון שהפועל שינה מדברי בעה"ב והוא אינו נחשב לשלוחו של בעה"ב. ולכן מקבלים "כמנהג המדינה".	כמנהג המדינה	על בעה"ב	4 זוז	3 זוז

ארבע האפשרויות שאפשר להסביר בהם את המשנה

מה התרעומת שיש להם על הפועל ששכרם?	והטעם:	כמה כסף בעה"ב משלם להם?	מה שכר הפועלים באותו מקום?	שכרם על מי?	איזה שכר הבטיח להם הפועל?	בעה"ב אמר לו לשכור בזז... בזז
"אי לא דאמרת לן בארבעה טרחינן ומתגרינן בארבעה"	בעה"ב הסכים ששליחו ישכור פועל רק ב 3 זוז, ובעה"ב יכול היה להשיג פועלים אחרים, שיעבדו ב - 3 זוז	3 זוז <small>(אפילו שהפועל הוא מאלו שדורשים בשכרם 4 זוז)</small>	<u>יש מקבלים:</u> 3 זוז <u>יש מקבלים:</u> 4 זוז	על בעה"ב	4 זוז	3 זוז
"אי לא דאמרת לן בארבעה הוה זילא בן מילתא לאתגורי"	בעה"ב הסכים ששליחו ישכור פועל פשוט ב - 3 זוז, ובעה"ב יכול היה להשיג פועל פשוט, שיעבוד ב - 3 זוז	3 זוז <small>(אפילו שהפועל הוא פועל - בעה"ב)</small>	<u>פועל פשוט:</u> 3 זוז <u>פועל - בעה"ב:</u> 4 זוז	על בעה"ב	4 זוז	3 זוז
"כיון דאמרת לן בארבעה טרחינן ועבדינן לך עבידתא שפירתא"	מדובר שאין "הוכחה" שהם עשו "עבידתא שפירתא" ולכן משלם להם רק - 3 זוז	3 זוז <small>(אפילו שהפועל טוען שהוא עבד "עבידתא שפירתא")</small>	<u>עבודה פשוטה:</u> 3 זוז <u>עבידתא שפירתא:</u> 4 זוז	על בעה"ב	4 זוז	3 זוז
לית לך "אל תמנע טוב מבעליו"	"סבור וקביל"	3 זוז	לא משנה מה השכר באותו המקום כי "סבור וקביל" לעבוד ב - 3 זוז	בין אם שכרם "על הפועל" ובין אם שכרם "על בעה"ב" יקבלו 3 זוז היות "וסבור וקביל"	3 זוז	<u>הגמ' במסקנא:</u> 4 זוז

הקדמה:

בסוגיא הקודמת דיברה הגמ' כשהפועל – השליח שינה מדברי בעה"ב, והבטיח לפועל שכר אחר ממה שאמר בעה"ב, **והפועל שתק ולא ענה**, שאז ודאי שהפועל האמין, שיקבל שכר כמו שהפועל – השליח הבטיח לו.

סוגיתנו מדברת במקרה שהפועל ענה לפועל – השליח, לאחר שאמר לו מה יהיה שכרו: "כמה שאמר בעה"ב".
מסתפקת הגמ' מה כוונת הפועל – על איזה שכר דעתו סומכת?

והנה זה ברור לגמ' (לפי שני הצדדים) שהפועל מאמין לפועל – השליח, ששכרו יהיה "לכל הפחות", כמו שהפועל – השליח הבטיח לו. (היות והפועל אינו חושד כלל בפועל השליח, שהוא "הוסיף" על השכר שבעה"ב אמר)

אמנם מסתפקת הגמ' מה כוונת הפועל באומרו: "כמה שאמר בעה"ב":

(א) הפועל מאמין לגמרי לפועל – השליח, ששכרו יהיה כמו שאמר לו, והפירוש "כמה שאמר בעה"ב": "אני מאמין לך" שהשכר שהבטחת לי הוא "כמה שאמר בעה"ב".

(ב) הפועל חושד בפועל – השליח, שמא בעה"ב "הוסיף" על השכר שהפועל אמר לו בשם בעה"ב, והפירוש "כמה שאמר בעה"ב": "רצוני שיהא כמו שבאמת אמר בעה"ב". (והיינו שאם בעה"ב הוסיף על השכר שאמרת לי, רצוני לקבל כמו שאמר בעה"ב. דלפי אפשרות ב' הפועל חושד בפועל – השליח שהוא "הפחית" מהשכר שבעה"ב אמר, והוא לא חושד שהוא "הוסיף" על השכר שבעה"ב אמר)

ולפי הדברים האמורים יבוארו דברי הגמ':

"פשיטא אי אמר ליה בעה"ב בתלתא ואזל איהו א"ל בארבעה ואמרי ליה כמה שאמר בעה"ב דעתייהו אעילויא"

כבר אמרנו שלפי שני הצדדים כשהפועל – השליח אמר לפועל ששכרו יהיה ארבעה, דעתו של הפועל סומכת שיקבל "לכל הפחות" ארבעה.

וא"כ פשיטא שאיך שנפרש כוונתו: "כמה שאמר בעה"ב", **ודאי שדעתו הייתה לקבל לכל הפחות ארבעה (דעתייהו אעילויא):**

(א) "כמה שאמר בעה"ב" – הריני מאמין לך שאמרת את שכרי "כמה שאמר בעה"ב", והפועל – השליח אמר לו ששכרו יהיה ארבעה, **א"כ האמין לו ששכרו יהיה ארבעה.**

(ב) "כמה שאמר בעה"ב" – אני מאמין לך ששכרי יהיה "לכל הפחות" כמו שאמרת: "ארבעה", ואמנם אם בעה"ב אמר ששכרי יהיה יותר ממה שאמרת: "רצוני שיהא כמה שאמר בעה"ב". **א"כ הפועל האמין לו ששכרו יהיה לפחות ארבעה.** (ובעה"ב לא הוסיף על ארבעה – אלא אמר ששכר הפועל יהיה שלושה).

א"כ פשיטא שלפי שני הצדדים דעתייהו אעילויא (ארבעה)

המקרה:	המשלח לשליח:	השליח למי שנשתלח לו:	מי שנשתלח לו השליח, לשליח:	אפשרות א': הפירוש כמה שאמר/ה: אני מאמין לך שאמרת כמה שאמר משלחך:	הדין לפי אפשרות זו:	אפשרות ב': הפירוש כמה שאמר/ה: אינני מאמין לך ורצוני שיהא כמה שבאמת אמר משלחך:	הדין לפי אפשרות זו:	איזו אפשרות משתי האפשרויות נכונה?	וממילא:
"א"ל בעה"ב בארבעה ואזל איהו אמר להו בתלתא"	<u>בעה"ב לשליחו הפועל:</u> אמור לפועל שאשלם לו זוז 4	<u>הפועל השליח, לפועל:</u> בעה"ב ישלם לך זוז 3	<u>הפועל, לפועל השליח:</u> "כמו שאמר בעה"ב"	<u>אני מאמין לך שאמרת כמו שאמר בעה"ב:</u> שבעה"ב אמר שאקבל בשכרי זוז 3	הפועל יקבל בשכרו זוז 3 ("סבור וקביל")	<u>אינני מאמין לך ורצוני שיהא כמו שבאמת אמר בעה"ב ובעה"ב אמר שהפועל יקבל בשכרו</u> זוז 4	הפועל יקבל בשכרו זוז 4	ספק בגמ'	אלא אי אמר ליה בעה"ב בארבעה...מאי אדיבורא דידיה קא סמכי...או דילמא...?
"הבא לי גיטי ואשתך אמרה התקבל לי גיטי"	<u>האשה לשליח:</u> תבקש מבעלי שימנה אותך לשליח הולכה"	<u>השליח לבעל:</u> אשתך אמרה שהיא ממנה אותי לשליח קבלה"	<u>הבעל לשליח:</u> "הילך כמו שאמרה"	<u>אני מאמין לך שאמרת כמה שאמרה אשתי:</u> שהיא ממנה אותך לשליח "קבלה"	<u>השליח:</u> אינו שליח "קבלה" (האשה לא מינתה אותו) ואינו שליח "הולכה" (הבעל לא מינה אותו) ("אפילו הגיע גט לידה אינה מגורשת")	<u>אינני מאמין לך ורצוני שיהא כמה שבאמת אמרה אשתי:</u> ואשתו רצתה שהבעל ימנה אותו לשליח "הולכה" וממילא הבעל כאן באומר "הילך כמה שאמרה אשתי" מסכים לבקשת אשתו, למנות את השליח, לשליח "הולכה"	<u>שיטת הגמ': השליח:</u> נחשב לשליח "הולכה" (מגורשת) משהגיע הגט (לידה)	<u>שיטת הגמ':</u> גם בפועל, לרב, אפשרות א' היא הנכונה, והפועל יקבל בשכרו זוז 3	ת"ש הבא לי גיטי ואשתך אמרה... שמעת מינה אדיבורא דידיה קא סמך
"הבא לי גיטי ואשתך אמרה התקבל לי גיטי"	<u>האשה לשליח:</u> תבקש מבעלי שימנה אותך לשליח הולכה"	<u>השליח לבעל:</u> אשתך אמרה שהיא ממנה אותי לשליח קבלה"	<u>הבעל לשליח:</u> "הילך כמו שאמרה"	<u>אני מאמין לך שאמרת כמה שאמרה אשתי:</u> שהיא ממנה אותך לשליח "קבלה"	<u>שיטת רב אשי:</u> <u>השליח:</u> אינו שליח "קבלה" (האשה לא מינתה אותו) ואינו שליח "הולכה" (השליח אינו מסכים להיות שליח "הולכה" אפילו שהבעל מינה אותו לשליח "הולכה") ("אפילו הגיע גט לידה אינה מגורשת")	<u>שיטת רב אשי:</u> <u>השליח:</u> אינו שליח "קבלה" (האשה לא מינתה אותו) ואינו שליח "הולכה" (השליח אינו מסכים להיות שליח "הולכה" אפילו שהבעל מינה אותו לשליח "הולכה") ("אפילו הגיע גט לידה אינה מגורשת")	<u>שיטת רב אשי:</u> <u>השליח:</u> נחשב לשליח "קבלה" (מגורשת) משהגיע הגט (לידה)	<u>שיטת רב אשי:</u> יתכן שרב פסק כמו אפשרות ב', שגם לפיה הדין: "אפילו הגיע גט לידה אינה מגורשת"	אמר רב אשי...אלא התם משום דעקר שליח לשליחותיה לגמרי דא"ל שליח לקבלה הוינא להולכה לא הוינא
"התקבל לי גיטי ואשתך אמרה הבא לי גיטי"	<u>האשה לשליח:</u> אני ממנה אותך לשליח קבלה"	<u>השליח לבעל:</u> אשתך אמרה שאבקש ממך שתמנה אותי לשליח הולכה"	<u>הבעל לשליח:</u> "הילך כמו שאמרה"	<u>אני מאמין לך שאמרת כמה שאמרה אשתי:</u> שאשתי אמרה שרצונה שאני אמנה אותך לשליח "הולכה", ורצוני שכך יהיה כמו שאשתי אמרה, ואני ממנה אותך לשליח "הולכה"	<u>השליח:</u> נחשב לשליח "הולכה" (מגורשת) משהגיע הגט (לידה)	<u>אינני מאמין לך ורצוני שיהא כמה שבאמת אמרה אשתי:</u> ואשתו מינתה את השליח לשליח "קבלה"	<u>השליח:</u> נחשב לשליח "קבלה" (מגורשת) משהגיע הגט (לידה)	רב לא דיבר מה יהיה הדין במקרה זה – איזו אפשרות היא הנכונה	אמר רב אשי הכי השתא בשלמא אי איתמר היפכא...ואמר ר"נ אמר רבה בר אבהו אמר רב...

ספק הגמ': מה כוונת הפועל כשאומר לפועל – השליח, שנשתלח לו מבעה"ב: "כמה שאמר בעה"ב" (משלחך).

המקרה:	בעה"ב אמר לשליחו – הפועל: "תאמר לפועל שאשלם לו..."	הפועל – השליח אמר לפועל: "שכרך יהיה..."	הפועל ענה לפועל - השליח:	שתי אפשרויות מה כוונת הפועל כשאמר: "כמה שאמר בעה"ב": (א) "אני מאמין לך" למה שאתה אומר, שבעה"ב אמר שאקבל: (ב) "אני לא מאמין לך", ורצוני לקבל כמו שבעה"ב באמת אמר, ובעה"ב אמר שיקבל:
"א"ל בעה"ב בארבעה ואזל איהו אמר להו בתלתא"	<u>4</u> זוז	<u>3</u> זוז	"כמה שאמר בעה"ב"	<u>4</u> זוז (והפועל יקבל בשכרו <u>4</u> זוז, היות ורצונו לקבל כמה שבעה"ב אמר, ובעה"ב אמר ששכרו יהיה <u>4</u> זוז)

ראיית הגמ' מדברי רב, מה כוונתו כשאומר לשליח שנשתלח לו: "כמו שאמר משלחך", ודחיית רב אשי את הראייה.

המקרה שקרה:	האישה אמרה לשליח:	השליח אמר לבעל: "אשתך אמרה..."	הבעל ענה לשליח:	הדין לרב:	הטעם לשיטת הגמ':	וממילא יש ראייה:	הטעם לשיטת רב אשי:	וממילא אין ראייה שדעת רב:
"הבא לי גיטי ואשתך אמרה התקבל לי גיטי"	תבקש מבעלי שימנה אותך לשליח הולכה	אשתך מינתה אותי לשליח <u>קבלה</u>	"הילך כמו שאמרה"	בין משהגיע הגט לידו, ואפילו משהגיע גט לידה אינה מגורשת. (השליח, לא נחשב, לא לשליח הולכה ולא לשליח קבלה)	רב מפרש "כמו שאמרה": "אני מאמין לך" שאתי מינתה אותך לשליח קבלה. ואינה מגורשת" - משיגיע גט לידו: כי הוא לא שליח קבלה, היות והאישה לא מינתה אותו. ואינה מגורשת" - משיגיע גט לידה: כי הוא גם לא שליח הולכה, היות והבעל לא מינה אותו. (היות ואין פירוש דבריו "הילך, כמו שאמרה" - מינוי השליח לשליח הולכה)	שגם בפועל הפירוש "כמה שאמר בעה"ב": "אני מאמין לך" שבעה"ב אמר שאקבל <u>3</u> זוז (ואין גם ראייה שדעת רב שהפירוש "כמה שאמר בעה"ב": אני לא מאמין לך", ורצוני לקבל כמו שבעה"ב באמת אמר)	יתכן לפרש שרב סובר שהפירוש "כמו שאמרה": "אני לא מאמין לך", ורצוני שיהיה כמו שאשתי אמרה באמת. ואשתי אמרה, שרצונה שבעלה ימנה אותו לשליח הולכה, וממילא כשהבעל מסכים לדברי אשתי, יוצא שהוא ממנה את השליח, לשליח הולכה. ואינה מגורשת משיגיע הגט לידה, כי השליח לא מסכים להיות שליח הולכה. (ולכן הולכה) ואינה מגורשת משיגיע הגט לידו היות והאשה לא מינתה אותו לשליח "קבלה".	שפועל הפירוש "כמה שאמר בעה"ב": "אני מאמין לך" שבעה"ב אמר שאקבל <u>3</u> זוז (ואין גם ראייה שדעת רב שהפירוש "כמה שאמר בעה"ב": אני לא מאמין לך", ורצוני לקבל כמו שבעה"ב באמת אמר)

אומר רב אשי, שרק אם רב היה מדבר על מקרה שכזה (שהשליח מוכן להיות בו גם שליח הולכה וגם שליח קבלה), היה אפשר להביא ראייה מדברי רב איך רב מפרש כוונתו כשאומר: "כמו שאמר משלחך".

המקרה:	האישה אמרה לשליח:	השליח אמר לבעל: "אשתך אמרה..."	הבעל ענה לשליח:	אם רב היה פוסק:	והטעם:	וממילא היתה ראייה ש...:	ואם רב היה פוסק:	וממילא היתה ראייה ש...:
"התקבל לי גיטי ואשתך אמרה הבא לי גיטי"	אני ממנה אותך לשליח <u>קבלה</u>	שאבקש ממך שתמנה אותי לשליח הולכה (וק"ו שמוכן להיות "שליח קבלה")	"הילך כמו שאמרה"	מגורשת משיגיע הגט לידו (שליח קבלה)	רב מפרש כוונת הבעל "כמו שאמרה": "אני לא מאמין לך", ורצוני שיהא כמו שאשתי אמרה באמת, ואשתי מינתה את השליח לשליח <u>קבלה</u>	שגם בפועל הפירוש "כמה שאמר בעה"ב": "אני לא מאמין לך" ורצוני שיהא כמו שבעה"ב אמר באמת. ובעה"ב אמר ששכר הפועל יהיה <u>4</u> זוז	מגורשת משיגיע הגט לידה (שליח הולכה)	רב מפרש כוונת הבעל "כמו שאמרה": "אני מאמין לך" שאתי רוצה שאמנה אותך לשליח הולכה, ואני מסכים לכך שתהיה שליח הולכה. (וגם השליח מסכים להיות "שליח הולכה", כפי שאומר בעצמו לבעל)

הברייתא:	במה דברים אמורים...	במקרה ש...	אבל במקרה ש...	הדין ש...	והטעם:
בד"א שלא הלכו אבל הלכו נותן להם שכר משלם	שיש לשכירי יום תרעומת עם בעה"ב, ובעה"ב לא צריך לשלם להם שכר	שלא הלכו	הלכו	נותן להם שכר כפועל בטל	לא הלכו: <u>אין להם שכר</u> - היות ובעה"ב חזר בו מיד והם יוכלו למצוא עבודה אחרת, וממילא אין להם הפסד מכך שבעה"ב חזר בו. <u>יש להם תרעומת</u> - כי יש להם "טירחא" למצוא עבודה אחרת. הלכו: <u>יש להם שכר</u> - היות והלכו למקום העבודה, ומתי שבעה"ב חוזר בו, הם יחזרו מאוחר, ואז אין אדם אחר שישכור אותם. וממילא הם לא יוכלו להשתכר היום בגללו, ולכן הוא נותן להם שכר כפועל בטל.
בד"א שלא התחילו במלאכה אבל התחילו במלאכה וכו'	שיש לקבלנים תרעומת עם בעה"ב, ובעה"ב לא צריך לשלם להם שכר	שלא התחילו במלאכה	התחילו במלאכה	רבנן: "שמין להם מה שעשו". רבי דוסא: "שמין להם מה שעתידי להעשות".	לא התחילו במלאכה: <u>יש להם תרעומת</u> - כי הם צריכים לטרוח למצוא עבודה אחרת. <u>אין להם שכר</u> - כי הם לא התחילו במלאכה, וגם הם יכולים למצוא עבודה אחרת, וממילא אין להם הפסד מכך שבעה"ב חזר בו. התחילו במלאכה: <u>יש להם שכר:</u> רבנן: "שמין להם את מה שעשו", <u>נותן</u> לפועל להתחרט, ולכן הפועל מקבל שכר לפי מה שהוא כבר עשה. ואפילו אם המחיר של המלאכה התייקר ויעלה לבעה"ב יותר יקר לגמור את המלאכה אצל אומן אחר, בעה"ב לא יכול להוריד את שיעור ההתייקרות מהשכר שמגיע לפועל שהתחרט על חלק מהמלאכה שהוא כבר עשה. רבי דוסא: "שמין להם מה שעתידי להיעשות", <u>אסור</u> לפועל להתחרט, ולכן בעה"ב יכול להוריד את שיעור ההתייקרות משכר הפועל שהתחרט, וכדי לדעת מהו השכר שמגיע לפועל שהתחרט, עליו לבדוק כמה יעלה לבעה"ב לגמור את שאר המלאכה. (אמנם לרבי דוסא האומן מפסיד מכך שהמחיר התייקר, רק עד גובה שכרו ולא יותר, וכדלקמן בברייתא)
בד"א בדבר שאין אבוד אבל בדבר האבוד וכו'	<u>שכשכר המלאכה התייקר:</u> לרבנן - אינו מוריד משכר האומן כלל. ולרבי דוסא - האומן מפסיד משכרו כפי שיעור ההתייקרות, רק עד גובה שכרו ולא יותר.	בדבר שאינו אבוד	בדבר האבוד	שוכר עליהן או מטען	בדבר שאינו אבוד: רבנן: היות ובעה"ב יכול לחכות ליום אחר ולמצוא אומן אחר במחיר רגיל, היה מותר לאומן להתחרט, וממילא אינו יכול להוריד משכר האומן על כך שמחיר המלאכה התייקר. רבי דוסא: אפילו שהיה אסור לאומן להתחרט, לא התירו לבעה"ב לשכור <u>באותו יום</u> , אומן אחר בארבעים וחמישים זוז - על חשבון האומן שהתחרט, היות והוא יכול למצוא ביום אחר אומן, שיגמור את המלאכה במחיר רגיל. בדבר האבוד: "בדבר האבוד" לפי כולם אסור לאומן להתחרט. והיות ובעה"ב חייב שיגמרו לו מיד את המלאכה, והוא מוצא אומן שרוצה בשכרו ארבעים וחמישים זוז, הוא שוכר אותו ולא חמ"כ הוא ייקח את הכסף שהוא היה צריך להוסיף לאומן האחר, מהאומן שהתחרט. או שהוא יטעה את האומן שהתחרט, שהוא יאמר לו שיגמור את המלאכה והוא יוסיף לו בשכרו, ובסוף הוא ישלם לו את המחיר שסיכם איתו מקודם.
בד"א בזמן שאין שם פועלים לשכור אבל יש שם פועלים וכו'	שבדבר האבוד שוכר עליהן עד "ארבעים וחמישים זוז" או "מטען"	"שאינ שם פועלים לשכור" - שאין שם פועלים שיגמרו עכשיו את המלאכה במחיר הרגיל	"אבל יש שם פועלים לשכור" שיש שם פועלים שיגמרו עכשיו את המלאכה במחיר הרגיל	"אין לו עליהן אלא תרעומת" - ולא הותר לו לשכור עליהן או להטעותם	אין פועלים אחרים לשכור: היות ומדובר "בדבר האבד" ובעה"ב יפסיד אם לא יגמרו לו עכשיו את המלאכה, והפועלים שיש שם לוקחים בשכרן ארבעים וחמישים זוז, הדין הוא: "שוכר עליהן או מטען". יש שם פועלים לשכור: אבל אם יש שם פועלים שיעשו לו היום את המלאכה והם לוקחים בשכרן את המחיר הרגיל, לא הותר לו לשכור פועלים במחיר יותר יקר על חשבון האומן שהתחרט, וגם לא הותר לו "להטעות" את האומנים שחזרו בהן.

כלל הסוגיא – מתי הוה "פסידא דבעה"ב ומתי הוה "פסידא דפועלים":

א) כשבעה"ב ידע "ששכיח" שיקרה מקרה שבגללו לפועלים לא תהיה עבודה בשדהו והפועלים לא ידעו שיתכן שלא תהיה להם עבודה אצל בעה"ב: "פסידא דבעה"ב" (בעה"ב היה צריך להודיעם כששכרו, שאם לא תהיה להם עבודה לא ישלם להם).

ב) כשהפועלים ידעו "ששכיח" שיקרה מקרה שבגללו, לא יהיה לבעה"ב צורך שהם יעבדו בשדהו, אז בין אם בעה"ב גם ידע ובין אם בעה"ב לא ידע "פסידא דפועלים". (הפועלים ידעו שיתכן שלא תהיה להם עבודה ועל דעת כן נשכרו)

ג) כשבעה"ב לא ידע "ששכיח" שיקרה מקרה שבגללו, לפועלים לא תהיה עבודה בשדהו אז בין אם הפועלים ידעו ובין אם הפועלים לא ידעו שיתכן שלא תהיה להם עבודה אצל בעה"ב "פסידא דפועלים". (כשהפועלים ידעו – נשכרו ע"ד כן שיתכן שלא תהיה להם עבודה. כשהפועלים לא ידעו – "מזליהו גרם")

המקרה:	לאיזו מלאכה נשכרו הפועלים?	מדוע הפועלים לא היו צריכים לעבוד בשדה?	האם בעה"ב יכל לדעת שיתכן שלפועלים לא יהיה צורך לעבוד בשדהו?	האם הפועלים ידעו שיתכן שלא יצטרכו לעבוד בשדה?	מי מפסיד בעה"ב / הפועלים	
א) ברייתא: פועלין ומצאו שדה נותן להם שכרן משלם	לעזור את השדה	ירד גשם והגשם הרטיב את אדמת השדה, עד שאי אפשר היה לעדור אותה	בעה"ב מכיר את אדמת שדהו שהיא "רכה", שירידת הגשמים מרטיבה את האדמה בצורה שא"א לעדור אותה	ידעו "סיירא לארעיה מאורתא" הפועלים יכלו לראות אם האדמה כבר לחה, או שהיא אדמה "רכה" שבמקרה שירד עליה גשם לא תהיה אפשרות לעדור	"פסידא דפועלים" (הפועלים ידעו או יכלו לדעת)	
				רבי חייא: לא הוה יחיבנא ליה כלל	לא ידעו "לא סיירא לארעיה מאורתא" הפועלים לא יכלו לדעת האם אדמת השדה "רכה" או "קשה" שירידת הגשמים תמנע או לא תמנע את האפשרות לעדור	"פסידא דבעה"ב" (בעה"ב ידע והפועלים לא ידעו)
ב) אמר רבא: האי מאן דאגר אגרי לרפקא ואתא מטרא ומלייה מיא אי סיירא לארעיה מאורתא פסידא דפועלים	לחרוש את אדמת השדה ולעשות בה חריצין	ירד גשם והגשם הרטיב את אדמת השדה, עד שאי אפשר היה לחפור בה חריץ	בעה"ב מכיר את אדמת שדהו שהיא "רכה", שירידת הגשמים מרטיבה את האדמה בצורה שא"א לחפור בה חריצין	ידעו "סיירא לארעיה מאורתא" הפועלים יכלו לראות אם האדמה כבר לחה, או שהיא אדמה רכה שבמקרה שירד עליה גשם לא תהיה אפשרות לחפור בה חריצין	"פסידא דפועלים" (הפועלים ידעו או יכלו לדעת)	
				לא סיירא לארעיה מאורתא פסידא דבעה"ב	לא ידעו "לא סיירא לארעיה מאורתא" הפועלים לא יכלו לדעת האם אדמת השדה "רכה" או "קשה" שירידת הגשמים תמנע או לא תמנע את האפשרות לחפור בה חריצין	"פסידא דבעה"ב" (בעה"ב ידע והפועלים לא ידעו)
ג) אמר רבא האי מאן דאוגרי אגורי לדוולא ואתא מטרא – פסידא דפועלים	להשקיית השדה	ירד גשם והשקה את השדה הנהר עלה והשקה את השדה	ידע יכול היה לדעת שאולי ירד גשם וישקה את שדהו (גשם וודאי משקה את השדה)	ידעו (אפילו אם לא סיירו בשדה) הפועלים יכלו לדעת שאולי ירד גשם וישקה את השדה של בעה"ב (גשם וודאי משקה את השדה)	"פסידא דפועלים" (הפועלים ובעה"ב ידעו)	
				"אתא נהרא פסידא דבעה"ב"	לא ידעו (אפילו אם סיירו בשדה) הפועלים לא יכלו לדעת אם הנהר לפעמים עולה ומשקה את השדה	"פסידא דבעה"ב" (בעה"ב ידע והפועלים לא ידעו)
ד) אמר רבא האי מאן דאוגרי אגורי לדוולא ופסק נהרא בפלגא דיומי: "אי לא עביד דפסיק פסידא דפועלים"	להשקיית השדה ע"י שאיבת מים בדליים מן הנהר	הנהר התייבש באמצע היום ואין לפועלים מהיכן לשאוב מים כדי להשקות את השדה	לא ידע הנהר לא רגיל להתייבש	לא ידעו (אפילו אם סיירו בשדה) הנהר לא רגיל להתייבש	"פסידא דפועלים" (הפועלים ובעה"ב לא ידעו)	
				"עביד דפסיק אי בני מתא פסידא דפועלים"	ידעו (אפילו אם לא סיירו בשדה) הפועלים גרים בעיר ויודעים שלפעמים הנהר מתייבש באמצע היום	"פסידא דפועלים" (הפועלים ובעה"ב ידעו)
				"לאו בני מתא פסידא דבעה"ב"	לא ידעו (אפילו אם סיירו בשדה) הפועלים לא גרים בעיר ואינם יודעים שלפעמים הנהר מתייבש באמצע היום	"פסידא דבעה"ב" (בעה"ב ידע והפועלים לא ידעו)

הברייתא:	המקרה שעליו דיבר:	באיזה שכר נשכרו האומנין?	כסיימו לארוג חצי בגד, המחיר לאריגת חצי בגד התייקר/הוזל	מי פירש מאריגת חצי הבגד השני:	מי פייס? פייס?	איך פייסו?	טענת בעה"ב: מהי ההטבה וממילא אשלם לאומן:	טענת האומן: מהי ההטבה וממילא בעה"ב צריך לשלם לי:	הדין שמשלם:	טענת מי צודקת?	והטעם:
או יגמרו מלאכתן ויטלו שני סלעים	רבנן	שני סלעין (8 דינרים)	"התייקר": סלע וחצי (6 דינרים)	האומן	בעה"ב	בעה"ב לאומן: "אני איטיב לך" (ולא פירש מהי ההטבה)	אשלם לאומן: 2 סלעים "סלע" על כל חצי בגד ההטבה: "באוכל" - שאתן לאומן אוכל ושתיה	בעה"ב ישלם לי: שנים וחצי סלעים (10 דינרים) "סלע" על החצי הראשון ו"סלע וחצי" על החצי השני. ההטבה: "בכסף" - שבעה"ב ישלם לי על החצי השני "סלע וחצי"	שני סלעים (8 דינרים)	בעה"ב (על אף שרבנן סוברים "יד פועל על העליונה")	בעה"ב והאומן סיכמו בהתחלה מפורש ששכר האומן יהיה "שני סלעים", לכן בעה"ב יכול לטעון שההטבה שהתכוון היא באוכל ולא בכסף, שלא התכוון כלל להוסיף לאומן על שני סלעים.
	רבי דוסא	שני סלעין (8 דינרים)	"הוזל": חצי סלע (2 דינרים)	בעה"ב	האומן	האומן לבעה"ב: "אני איטיב לך" (ולא פירש מהי ההטבה)	אשלם לאומן: סלע וחצי (6 דינרים) "סלע" על החצי הראשון ו"חצי סלע" על החצי השני ההטבה: - "בכסף", שתזיל לי את החצי השני לי: "חצי סלע" (2 דינרים)	בעה"ב ישלם לי: 2 סלעים (8 דינרים) ההטבה: "שבעה"ב ישלם לי: "עבידתא שפירתא"	שני סלעים (8 דינרים)	האומן (על אף שרבי דוסא סובר "יד פועל על התחתונה")	בעה"ב והאומן סיכמו בהתחלה מפורש , ששכר האומן הוא "שני סלעים", לכן האומן יכול לטעון שההטבה שהתכוון היא - "עבידתא שפירתא" ולא התכוון כלל להוריד משכרו ולקבל פחות משני סלעים.

הברייתא:	המקרה שעליו דיבר:	שכר האומנין "בשעת השכירות" לאריגת חצי בגד:	מי לא הסכים לאריגת הבגד באותו המחיר?	מי פייס? פייס?	איך פייסו?	"בשעת המלאכה" השתנה המחיר באותו מקום ל..."	טענת בעה"ב:	טענת האומן:	הדין שמשלם:	טענת מי צודקת?	והטעם:
סלע נותן להם סלע	רבנן	3 זוז (פחות מסלע)	האומן	בעה"ב	בעה"ב לאומן: אוסיף לך יותר מהמחיר הרגיל - 4 זוז	4 זוז (סלע) זוז יותר מהשכר "בשעת השכירות"	אשלם לך 4 זוז (סלע) זוז יותר מהשכר "בשעת השכירות"	תשלם לי 5 זוז (יותר מסלע) זוז יותר מהשכר "בשעת המלאכה"	סלע (4 זוז)	בעה"ב (על אף שרבנן סוברים "יד פועל על העליונה")	האומן הסכים לארוג בגד רק ב - 4 זוז, וכוונת בעה"ב: "אוסיף לך זוז" הוא על השכר "בשעת השכירות" שהיה 3 זוז.
	רבי דוסא	5 זוז (יותר מסלע)	בעה"ב	האומן	האומן לבעה"ב: אוריד לך מהמחיר הרגיל 4 זוז	4 זוז (סלע) זוז פחות מהשכר "בשעת המלאכה"	אשלם לך 3 זוז (פחות מסלע) זוז פחות מהשכר "בשעת השכירות"	תשלם לי 4 זוז זוז פחות מהשכר "בשעת השכירות"	סלע (4 זוז)	האומן (על אף שרבי דוסא סובר "יד פועל על התחתונה")	בעה"ב הסכים לשלם על אריגת בגד רק עד - 4 זוז, וכוונת האומן "הוריד לך זוז" הוא מהשכר "בשעת השכירות" שהיה 5 זוז.

ברייתא / מתני'	השיטה:	התנא:	סוג הפועל:	סוג העבודה:	האם מותר לו לחזור בו בחצי היום:	וממילא:
ברייתא: "השוכר את הפועל ולחצי היום שמע שמת לו מת או שאחזתו חמה, אם שכיר הוא נותן לו שכרו אם קבלן הוא נותן לו קבלנותו"	דחיית תירוץ הסתירה בדברי רב	רבי דוסא	שכיר יום	מלאכת דבר "שאינו אבד"	אסור	אי אפשר לתרץ את הסתירה בדברי רב, שלר' דוסא יש הבדל בין "שכיר יום" לבין "קבלן", שהרי בברייתא מוכח שלר' דוסא אין הבדל בין "שכיר יום" לבין "קבלן", ולשניהם אסור להם לחזור בהם בחצי היום
			קבלן		אסור	
שמת לו מת או שאחזתו חמה, אם שכיר הוא נותן לו שכרו אם קבלן הוא נותן לו קבלנותו	תירוץ הסתירה בדברי רב	ברייתא: חכמים ורבי דוסא	שכיר יום	מלאכת "דבר האבד"	אסור	אפשר לתרץ את הסתירה בדברי רב, שלר' דוסא יש הבדל בין "שכיר יום" לבין "קבלן", ש"שכיר יום" מותר לו לחזור בו ואילו "קבלן" אסור לו לחזור בו, ורב שפסק: "הלכה כר' דוסא שאסור לו לחזור בו, רב דיבר על "קבלן" שבו ר' דוסא אמר שאסור לו לחזור בו, ורב שפסק: "פועל יכול לחזור בו אפילו בחצי היום" מיירי ב"שכיר יום", שגם לר' דוסא מותר לו לחזור בו. ודברי הברייתא שבין "שכיר יום" ובין "קבלן" אסור להם לחזור בהם, מדברים במלאכת "דבר האבד" שבה לכו"ע - בין לחכמים ובין לר' דוסא, אסור בין ל"שכיר יום" ובין ל"קבלן" לחזור בהם, אמנם במלאכת דבר "שאינו אבד" ישנו חילוק לר' דוסא בין "שכיר יום" לבין "קבלן", כאמור, ולכן אין סתירה בדברי רב.
			קבלן		אסור	
		ומה יסבור ר' דוסא במקרה זה: רבי דוסא	שכיר יום	מלאכת דבר "שאינו אבד"	מותר	
			קבלן		אסור	
משנה: "השוכר את האומנין וחזרו בהן על התחנתונה"	דחיית תירוץ א' בסתירה בדברי רב, והבאת תירוץ ב'	רבי דוסא	קבלן ("השוכר את האומנין וחזרו בהן ידן על התחנתונה")	מלאכת דבר "שאינו אבד"	אסור	אי אפשר לתרץ את הסתירה בדברי רב, שלר' דוסא יש הבדל בין "שכיר יום" לבין "קבלן", שהרי במשנה מוכח שלר' דוסא אין הבדל בין "שכיר יום" לבין "קבלן", ולשניהם אסור להם לחזור בהם בחצי היום (אמנם אפשר לתרץ את הסתירה כך: "ורב סבר כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא")
			שכיר יום ("וכל החוזר בו ידו על התחנתונה")		אסור	
וכל החוזר בו ידו על התחנתונה"	תירוץ הסתירה בדברי רב (החזרת תירוץ א')	רבי דוסא	קבלן ("השוכר את האומנין וחזרו בהן ידן על התחנתונה")	מלאכת דבר "שאינו אבד"	אסור	אפשר לתרץ את הסתירה בדברי רב, שלר' דוסא ולרב, יש הבדל בין "שכיר יום" לבין "קבלן", ואין ראיה מהמשנה שלר' דוסא אין הבדל ביניהם, היות והמשנה דיברה ברישא רק על "קבלן" שהוא אסור לו לחזור בו, ואמנם ל"שכיר יום" מותר לו לחזור בו וממילא אפשר לתרץ את הסתירה בדברי רב כנ"ל
			מוכר וקונה שחזרו בהם ("וכל החוזר בו ידו על התחנתונה")		אסור להם לחזור בהם מהמכירה והקניה	

המקרה:	מי התחרט משוה 800 זוז ?	זה שרוצה בקיום המכר (גם של החלק בשדה ששוה 800 זוז), לזה שרוצה בביטולו:	מדוע על המוכר להביא ללוקח אדמה ששוה 200 זוז ?	איזה "סוג האדמה" על המוכר להביא ללוקח:	והטעם:
בזמן שהמוכר חוזר בו יד לוקח על העליונה: רצה אומר לו תן לי מעותי רצה אומר לו תן לי קרקע כנגד מעותי	"המוכר"	הלוקח למוכר: "תן לי מעותי"	"אדמה" במקום החוב" אין למוכר 200 זוז להחזיר ללוקח, והוא מחזיר לו במקומם אדמה בשווי של 200 זוז	רב נחמן בר יצחק: "עידית שבה" רב אחא בריה דרב איקא: "עידית דנכסיו"	רב נחמן בר יצחק: "עידית שבה" רבנן קנסו את המוכר שיביא "עידית שבה" היות ובשדה זו המוכר התחרט (ולא "עידית דנכסיו" היות ואין לאותה שדה קשר לחרטה של המוכר). רב אחא בריה דרב איקא: "עידית דנכסיו" היות ורבנן התייחסו למוכר כאל "מזיק" (היות וסתם מאן דזבין וכו') ומזיק משלם מעידית "דנכסיו"
בזמן שהמוכר חוזר בו יד מוכר על העליונה: רצה אומר לו הילך מעותיך	"הלוקח"	המוכר ללוקח: "הילך מעותיך"	"אדמה" שהוא קנה" הלוקח רוצה אדמה בשווי של 200 זוז מתוך השדה ששוה 1000 זוז	זיבורית שבה	היות והלוקח מקבל חלק בשדה ששוה 200 זוז, בגלל שהוא קנה אותה ממילא רבנן לא קנסו את המוכר, והוא יכול להביא ללוקח "זיבורית שבה" (כמו כל מוכר שבמקרה שהמוכר והלוקח לא סיכמו איזה "סוג אדמה" המוכר יביא ללוקח, זכותו של המוכר להביא ללוקח אדמה "זיבורית") [רבנן קנסו את המוכר שהתחרט, רק במקרה שגם הקונה התחרט מקניית החלק בשדה ששוה 200 זוז והמוכר מביא ללוקח "אדמה במקום החוב" שאז המוכר יביא ללוקח אדמה "עידית"]
בזמן שלוקח חוזר בו יד מוכר על העליונה: רצה אומר לו הילך מעותיך	"הלוקח"	המוכר ללוקח: "הילך מעותיך"	"אדמה" במקום החוב" אין למוכר 200 זוז להחזיר ללוקח, והוא מחזיר לו במקומם אדמה בשווי של 200 זוז	רב נחמן בר יצחק: "זיבורית שבה" רב אחא בריה דרב איקא: "זיבורית דנכסיו"	רב נחמן בר יצחק: "זיבורית שבה" בגלל ש"הלוקח" התחרט, רבנן לא קנסו את המוכר שהוא יביא ללוקח אדמה "עידית", אלא הוא מביא ללוקח אדמה "זיבורית" (כמו כל אדם שחייב כסף לא כתוצאה מהלוואה, שהוא מביא לבע"ח, אדמה "זיבורית" במקום החוב. אמנם כאן המוכר מביא ללוקח זיבורית "שבה" היות ורבנן עשו את השדה של ה 1000 זוז "אפותיק" על החוב של ה 200 זוז) רב אחא בריה דרב איקא: "זיבורית דנכסיו" בגלל ש"הלוקח" התחרט, רבנן לא קנסו את המוכר שהוא יביא ללוקח אדמה "עידית", אלא הוא מביא ללוקח אדמה "זיבורית". אמנם המוכר יביא ללוקח זיבורית "דנכסיו" (כמו כל אדם שחייב כסף לא כתוצאה מהלוואה, שהוא מביא לבע"ח, אדמה "זיבורית" שהיא זיבורית "דנכסיו", במקום החוב)
בזמן שלוקח חוזר בו יד מוכר על העליונה: רצה אומר לו הילך מעותיך	"הלוקח"	המוכר ללוקח: "הילך מעותיך"	"אדמה" שהוא קנה" המוכר רוצה להביא ללוקח אדמה בשווי של 200 זוז מתוך השדה ששוה 1000 זוז	זיבורית שבה	היות והלוקח מקבל חלק בשדה ששוה 200 זוז, בגלל שהוא קנה אותה, המוכר יכול להביא ללוקח "זיבורית שבה", כמו כל מוכר שבמקרה שהמוכר והלוקח לא סיכמו איזה "סוג אדמה" המוכר יביא ללוקח, זכותו של המוכר להביא ללוקח אדמה "זיבורית"

גמ': לא קשיא הא דקעייל ונפיק אזוזי וכו' (ע"ז ע"ב ע"ח ע"א)

הקדמה:

סוגייתנו מדברת על אדם שמכר את שדהו והקונה שילם למוכר רק חלק מהתשלום של השדה. המוכר לא הביע את דעתו מפורש האם הוא מסכים או לא מסכים להקנות לקונה את כל השדה - כולל את החלק שעדיין הקונה לא שילם לו עליו. **השאלה:** איך נדע מה הייתה דעתו של המוכר בשעת המכירה ?

ודבר זה תלוי "בסיבה" שבגללה המוכר מכר את שדהו, ויתכנו לכך שתי אפשרויות:

(א) מכר את השדה **כי זקוק לכסף**. ואז תלוי בין אם המוכר **זקוק לכסף מיד** שאז כל עוד שהקונה לא שילם למוכר את כל הכסף, המוכר לא מקנה לו את החלק שעדיין הוא לא שילם לו עליו, לבין אם המוכר **לא זקוק לכסף מיד** שאז המוכר מסכים להקנות לקונה את כל השדה או החפץ, על אף שהקונה לא שילם לו את כל הכסף בעבורם. (אם הקונה שילם חלק מהכסף, והדבר הנמכר ראוי להיחלק ולמשל בשדה, במקרה שלא הייתה דעתו של המוכר להקנות לקונה את החלק שעדיין הוא לא שילם לו עליו, בכל אופן החלק בשדה שהקונה כן שילם עליו, כן שייך לו. ואם הדבר הנמכר אינו ראוי להיחלק ולא הייתה דעתו של המוכר להקנות לו את החלק שעליו הקונה לא שילם, ממילא המוכר גם לא מסכים להקנות לקונה את החלק שהוא כן שילם לו עליו וכל החפץ נשאר שייך למוכר)

(ב) מכר את שדהו **כי רוצה להיפטר ממנה** – וממילא המוכר רוצה שכל השדה תהיה שייכת מיד לקונה, אפילו החלק שעדיין הקונה לא שילם לו עליו, כדי שהקונה לא יוכל להתחרט.

בסוגייתנו ישנם שני מקרים שבהם המוכר גילה דעתו מפורש האם דעתו שכל השדה תהיה שייכת לקונה או לא תהיה שייכת לקונה. ואמנם ישנם מקרים שהמוכר לא גילה בהם את דעתו מפורש, האם הוא מסכים שכל השדה תהיה שייכת לקונה, ואז עלינו לשער מה הייתה דעת המוכר, **וזה יהיה תלוי - כאמור, בסיבה שבגללה המוכר מכר את שדהו.**

אמנם איך נדע מה הייתה הסיבה שבגללה המוכר מכר את שדהו ?

שיערו חכמים את הדבר לפי "סוג השדה" שהמוכר מכר ("טובה" או "רעה"), ולפי "התנהגות" המוכר לאחר המכירה, אם הוא "עייל ונפיק אזוזי", או לא.

בנוסף, במקרה שהמוכר יכול היה להימנע ממכירת השדה ובכל אופן הוא מכר אותה, זהו סימן שהשדה שהוא מכר "רעה בעיניו" וממילא היא שייכת לקונה אפילו שהמוכר "עייל ונפיק אזוזי".

המקרה:	האם המוכר גילה דעתו מפורש, האם כוונתו להקנות את כל השדה לקונה ?	"סוג" השדה	המוכר עייל ונפיק / לא עייל ונפיק	מדוע המוכר מכר את שדהו ?	כשהקונה לא שילם את כל הכסף למוכר, האם השדה נהיית שייכת לקונה ?
רשב"ג אומר מלמדין אותן שלא יחזרו, כיצד כותב לו וכו'.	גילה דעתו מפורש שכוונתו להקנות את כל השדה לקונה	"טובה"	עייל ונפיק (ולכן רק אם המוכר יגלה דעתו מפורש שכוונתו להקנות את כל השדה לקונה, הקונה יקנה את כל השדה)	צריך כסף אבל לא מיד	כל השדה נהיית שייכת לקונה
טעמא דכתב לי הכי, הא לא כתב... לא קני והתניא... לא קשיא הא דקעייל ונפיק...	לא גילה דעתו מפורש אלא המוכר שתק	"טובה"	עייל ונפיק	כי צריך כסף "עכשיו"	רק חלק בשווי של 500 זוז מהשדה, נהיה שייכת לקונה (שווי החלק בשדה שעליו הוא שילם)
והתניא... רשב"ג אומר... אבל מוכר... ונתן לו מהם חמש מאות זוז קנה ומחזיר לו וכו'.	לא גילה דעתו מפורש אלא המוכר שתק	"טובה"	לא עייל ונפיק	צריך כסף אבל לא מיד	כל השדה נהיית שייכת לקונה
הנותן עירבון לחבירו... רבי יהודה אומר דיו שיקנה כנגד ערבונו	גילה דעתו מפורש שאין כוונתו להקנות את כל השדה לקונה (תשלום העירבון הוא רק על חלק בשדה ששווה 200 זוז ולא חלק מהתשלום על כל השדה)	"טובה"			רק חלק בשווי של 200 זוז מהשדה, נהיה שייכת לקונה (שווי החלק בשדה שעליו הוא שילם)
והא אמרינן משמיה דרבא קני... תתרגם שמעתין במוכר שדהו מפני רעתה	לא גילה דעתו מפורש אלא המוכר שתק	"רעה"	עייל ונפיק	היות ורצה להיפטר ממנה (ועייל ונפיק היות ומפחד שמא הקונה יראה שהשדה "רעה" ואז הוא לא יסכים לשלם לו עליה)	כל השדה נהיית שייכת לקונה
פשיטא בעי לזבוני במאה ולא אשכח זבין במאתים וקא עייל ונפיק אזוזי	לא גילה דעתו מפורש אלא המוכר שתק	"טובה" (טובה בעיני המוכר)	עייל ונפיק	כי צריך כסף "עכשיו"	רק חלק בשווי של 100 זוז מהשדה, נהיה שייכת לקונה (שווי החלק בשדה שעליו הוא שילם)
אלא אי בעי לזבוני במאה ולא אשכח ואי טרח הוה משכח ולא טרח זבין במאתים וקא עייל ונפיק אזוזי	לא גילה דעתו מפורש אלא המוכר שתק	אפשרות א': השדה של המאתים "רעה" בעיני המוכר ולכן הוא לא המשיך לטרוח למכור את השדה של המאה, אפילו שכך הוא לא היה צריך למכור את השדה של המאתים	עייל ונפיק	היות ורצה להיפטר ממנה (ו"עייל ונפיק" היות ורצה לקנות ב 100 זוז הנוספים שדה קטנה)	כל השדה נהיית שייכת לקונה
אלא אי בעי לזבוני במאה ולא אשכח ואי טרח הוה משכח ולא טרח זבין במאתים וקא עייל ונפיק אזוזי	לא גילה דעתו מפורש אלא המוכר שתק	אפשרות ב': השדה של המאתים "טובה" בעיני המוכר ולכן הוא טרח בתחילה למכור את השדה של המאה כדי שהוא לא יצטרך למכור את השדה של המאתים והסיבה שהוא לא המשיך לטרוח הייתה, היות "הוקשה לו הטורח"	עייל ונפיק	כי צריך כסף "עכשיו"	רק חלק בשווי של 100 זוז מהשדה, נהיה שייכת לקונה (שווי החלק בשדה שעליו הוא שילם)

שיטת שלושת האמוראים בהסבר המשנה

מתני'	המשכיר לשוכר: ... תוליה ב...	השוכר הוליה ב...	איך הבהמה מתה ?		טענת המשכיר:	ולכן הדין שהשוכר:
			רבה:	ר' יוסי בר חנינא:		
רישא	"בהר"	"בבקעה"	נחש הכיש אותה בבקעה	חוסר האוויר בבקעה "עייף" אותה ומתה לאחר זמן	החמור מת בגלל סיבה שהייתה קיימת דווקא בדרך שאמרתי לך לא להוליך בה את החמור.	חייב
	"בבקעה"	"בהר"	נחש הכיש אותה בהר	העלייה להר "עייפה" אותה ומתה לאחר זמן		

מתני'	המשכיר לשוכר: ... תוליה ב...	השוכר הוליה ב...	איך הבהמה מתה ?	מה היה קורה אם השוכר היה מוליה בדרך שהמשכיר אמר לו ללכת בה?	ולכן הדין שהשוכר:
סיפא	"בהר"	"בבקעה"	"החליקה"	"כל שכן" שהייתה מחליקה בהר	פטור
			"הוחמה"	לא הייתה מתחממת בהר	חייב
	"בבקעה"	"בהר"	"החליקה"	לא הייתה מחליקה בבקעה	חייב
			"הוחמה"	"כל שכן" שהייתה מתחממת בבקעה	פטור

שיטת רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן בהסבר המשנה

מתני'	המשכיר לשוכר: תוליה ב...	השוכר הוליה ב...	תנא דמתני':	איך הבהמה מתה ?	הדין:	הטעם:
רישא	"בהר"	"בבקעה"	רבי מאיר	אפילו באונס	חייב	"כל המעביר על דעת של בעה"ב נקרא גזלן", וגזלן חייב אפילו "באונס"
	"בבקעה"	"בהר"				
סיפא	"בהר"	"בבקעה"	רבנן (שסוברים שדין השוכר ששינה מדעת בעה"ב, כשוכר רגיל, שפטור באונס וחייב בפשיעה)	"החליקה"	פטור	אם היה מוליכה "בהר" כ"ש שהייתה מחליקה
	"בהר"	"בבקעה"		"הוחמה"	חייב	אם היה מוליכה "בהר" <u>לא</u> הייתה מתחממת
	"בבקעה"	"בהר"		"החליקה"	חייב	אם היה מוליכה "בבקעה" <u>לא</u> הייתה מחליקה
	"בבקעה"	"בבקעה"		"הוחמה"	פטור	אם היה מוליכה "בבקעה" כ"ש שהייתה מתחממת

גמ': אלא הא ר"מ דמגבת פורים (ע"ח ע"ב)

הקדמה:

דעת ר' יוחנן: ר' יוחנן חולק על שלושת האמוראים. שלושת האמוראים הסבירו את המשנה, שהיא מדברת במקרה שהסיבה שהמשכיר מקפיד על השוכר שהשוכר לא יוליכה בדרך אחרת ממה שאמר לו, היא בגלל שישנה סיבה שבדרך האחרת יקרה נזק לחמור, ואילו ר' יוחנן מסביר את הרישא של המשנה, שהיא מדברת, אפילו במקרה שלמשכיר אין סיבה שיהיה לו הבדל בין אם חמורו הולך בהר או בבקעה, והסיבה שהמשכיר מקפיד שהשוכר לא יעביר על דבריו ויוליכו בדרך אחרת ממה שאמר לו, היא בגלל שר"מ סובר: "כל המעביר ע"ד של בעה"ב נקרא גזלן", שדעת ר"מ היא, שבעה"ב מקפיד, שאחרי שהוא אמר איך יתנהגו עם דבר ששייך לו, לא יעבירו על דעתו, והקפידא היא רק בגלל זה שהעבירו על דעתו. ולכן אומר ר' יוחנן שהסיבה שברישא השוכר יהיה חייב בכל נזק שיקרה ואפילו ב"אונס", היא בגלל שר"מ הוא התנא שאמר את הרישא, ודעתו היא שהשוכר שהעביר ע"ד בעל הבית נקרא "גזלן", וגזלן חייב אפילו ב"אונס". ("תורת חיים" ועוד רבים מהמפרשים)

ר' יוחנן: דעת ר"מ במשנתנו, שהשוכר נחשב "לגזלן" מפני "שעבר ע"ד של בעל הבית":

המקרה:	ר' יוחנן: המקרה שבו מדברת הרישא של המשנה:	האם למשכיר ישנה "סיבה מסוימת" להקפיד שהשוכר לא יוליכה בדרך אחרת?	ר' יוחנן: דין השוכר שעבר ע"ד בעה"ב, לר"מ:	ר' יוחנן: הטעם שר"מ מחשיבו ל"גזלן":
להוליכה בהר והוליכה בבקעה... ומתה חייב	החמור של המשכיר יודע להיזהר לא להחליק בהר ובאותו יום גם לא היה "הבל" בבקעה (ומה שבעה"ב אמר לו למשל להוליכה בהר, זה בגלל שהשוכר ביקש ממנו לשכור את החמור ע"מ להוליכה בהר ואז בעה"ב אמר לו שהוא משכיר לו את החמור ע"מ להוליכה בהר, ואמנם אילו השוכר היה מבקש ממנו לשוכרה ע"מ להוליכה "בבקעה", המשכיר היה מסכים לו)	אין לו סיבה מסוימת להקפיד (והיה מסכים שהשוכר יוליכה בדרך השניה, אילו השוכר היה שואל ממנו מתחילה רשות להוליכה באותה הדרך)	"גזלן"	בעה"ב – המשכיר, מקפיד שלא יעבירו על דבריו, והמעביר על דבריו נקרא "גזלן"

ניסיון הגמ' להביא ראיה, מנין לר' יוחנן שר"מ סובר: "כל המעביר ע"ד של בעה"ב – נקרא גזלן".

המקרה:	האם לבעה"ב ישנה "סיבה מסוימת" למה שהוא אמר:	והטעם:	כשעבר ע"ד בעה"ב, דינו לר"מ:	והטעם, בהוה אמינא:	וממילא ישנה ראייה לר' יוחנן, שדעת ר"מ היא:	ולכן לר' יוחנן דעת ר"מ, ברישא דמתני':
"לצבוע לו אדום וצבעו שחור"	אין לו סיבה מסוימת	מדובר שבעה"ב הוא סוחר, והוא ישתכר ממכירת צמר אדום או שחור, אותו השכר	"גזלן"	בעה"ב מקפיד שלא יעבירו על דבריו והמעביר על דבריו נקרא "גזלן"	"כל המעביר ע"ד של בעה"ב, נקרא גזלן"	שהשוכר שהעביר על דברי המשכיר נקרא "גזלן", מפני שעבר ע"ד של בעה"ב"
מגבת פורים "לפורים"	אין לו סיבה מסוימת	לקנות בכסף דבר אחר לעני, זו גם צדקה	"גזלן"	בעה"ב מקפיד שלא יעבירו על דבריו והמעביר על דבריו נקרא "גזלן"	"כל המעביר ע"ד של בעה"ב, נקרא גזלן"	שהשוכר שהעביר על דברי המשכיר נקרא "גזלן", מפני שעבר ע"ד של בעה"ב"
"חלוק לא יקח בו טלית..."	אין לו סיבה מסוימת	העני צריך גם טלית וגם חלוק	"גזלן"	בעה"ב מקפיד שלא יעבירו על דבריו והמעביר על דבריו נקרא "גזלן"	"כל המעביר ע"ד של בעה"ב, נקרא גזלן"	שהשוכר שהעביר על דברי המשכיר נקרא "גזלן", מפני שעבר ע"ד של בעה"ב"

דחיית הגמ': במקרים אלו הטעם שהאדם ששינה מדעת בעה"ב נחשב לר"מ, ל"גזלן", אינו מפני "שעבר ע"ד בעה"ב", אלא מפני שיש לבעה"ב סיבה שלא ישנו מדבריו (ובמקרה של הצבעי, הקפידא היא על עשיית "שינוי" בחפץ שלא מדעתו) ולכן האדם ששינה נחשב ל"גזלן". וממילא אין ממקרים אלו ראייה לר' יוחנן, שרבי מאיר סובר "כל המעביר ע"ד של בעה"ב – נקרא גזלן".

המקרה:	כשעבר על דברי בעה"ב, דינו לר"מ:	והטעם:	ואילו במשנה בשוכר...	ולכן יתכן שבמשנה, בשוכר ששינה מדברי בעה"ב, דעת ר"מ תהיה...	ולכן, מנין לר' יוחנן...
"לצבוע לו אדום וצבעו שחור"	"גזלן"	כיון שעבר על דברי בעה"ב, ע"י שינוי את הצמר מכמות שאמר לו בעה"ב, נחשב "גזלן" לר"מ	השוכר לא עשה שינוי בחמור כשבעה"ב אמר לו להוליכה בהר ואילו הוא הוליכה בבקעה	שהשוכר לא יחשב ל"גזלן", רק מפני שעבר ע"ד של בעה"ב	שדעת ר"מ במשנה, שהשוכר שעבר על דעת בעה"ב, יחשב "גזלן"
מגבת פורים "לפורים"	"גזלן"	לבעה"ב ישנה סיבה שלא יקנו לעני מהכסף שנתן דבר שאינו שייך לסעודת פורים, היות ורצון בעה"ב לשמח בפורים את העניים, ולכן המעביר על דברי בעה"ב נקרא לר"מ "גזלן"	לבעה"ב אין סיבה שהשוכר לא יוליכה בהר או שלא יוליכה בבקעה	שהשוכר לא יחשב ל"גזלן", רק מפני שעבר ע"ד של בעה"ב	שדעת ר"מ במשנה, שהשוכר שעבר על דעת בעה"ב, יחשב "גזלן"
"חלוק לא יקח בו טלית..."	"גזלן"	לבעה"ב ישנה סיבה שהעני לא יעביר על דבריו ויקנה בכסף שנתן לו דבר אחר ממה שבעה"ב אמר לו שיקנה. והטעם הוא: "מפני החשד"	לבעה"ב אין סיבה שהשוכר לא יוליכה בהר או שלא יוליכה בבקעה	שהשוכר לא יחשב ל"גזלן", רק מפני שעבר ע"ד של בעה"ב	שדעת ר"מ במשנה, שהשוכר שעבר על דעת בעה"ב, יחשב "גזלן"

אומרת הגמ': אמנם ר' יוחנן הביא ראיה "מלשונו" של ר"מ שאמר: חלוק לא יקח בו טלית... "מפני שעבר ע"ד של בעה"ב", שהמעביר ע"ד של בעה"ב נחשב "גזלן" לר"מ, גם במקרה שלבעה"ב אין סיבה להקפיד על עצם זה שכך התנהגו עם החפץ שלו ובכל אופן הוא נקרא גזלן, היות ובעה"ב מקפיד על עצם זה שהעבירו על דבריו והוא מחשיב את המעביר על דעתו ל"גזלן".

הסבר שיטות רב ושמואל:

שיטת רב:

מדובר במשנה שהשוכר שכר את החמור לעבודה "מסוימת", ולכן:

אנגריא חוזרת: פירושו: החיילים יחזירו את החמור בזמן שהשוכר יספיק לעבוד בו את העבודה שלשמה הוא שכר אותו, ולכן אפילו שהעבודה תיעשה באיחור: אומר לו "הרי שלך לפניך".

אנגריא שאינה חוזרת: החיילים יחזירו את החמור מאוחר, בזמן שהשוכר לא יספיק לעשות איתו את העבודה שלשמה הוא שכר את החמור, ולכן: "חייב להעמיד לו חמור".

שיטת שמואל:

לא משנה מתי החיילים יחזירו את החמור אלא משנה **מזלו של מי גרם** שיחרימו את החמור, ולכן:

בדרך הילוכה ניטלה: פירושו: החיילים החרימו את החמורים רק מהרחובות ולא מהאורות. ולכן אומר לו המשכיר "הרי שלך לפניך", שהמשכיר אומר לשוכר "מזלך גרם" שהלכת עם החמור ברחוב ואילו החמור היה נשאר אצלי באורוה לא היו מחרימים אותו.

לאו בדרך הילוכה ניטלה: החיילים החרימו חמורים גם מהאורות ולכן אומר השוכר למשכיר: "מזלך גרם", שגם אם לא הייתי הולך עם החמור ברחוב החיילים היו מחרימים אותו מהאורות שלך, ולכן המשכיר "חייב להעמיד לו חמור".

שיטת רב בהסבר המשנה:

המקרה:	מתי החיילים יחזירו את החמור ?	הדין:
הסבר המשנה לשיטת רב	אנגריא חוזרת	אומר לו: "הרי שלך לפניך"
	אנגריא <u>שאינה</u> חוזרת	"חייב להעמיד לו חמור"

שיטת שמואל:

השיטה:	המקרה:	מהיכן החיילים החרימו את החמורים ?	הדין:
שמואל	נעשית אנגריא	בדרך הילוכה ניטלה	אומר לו: "הרי שלך לפניך"
		<u>לאו</u> בדרך הילוכה ניטלה	"חייב להעמיד לו חמור"

קושיית הגמ' על שמואל:

א) 1) שיטת חכמים ורשב"א "בנעשית אנגריא" כפי שהיא מופיעה במשנה ובברייתא.

2) וממילא ישנה סתירה בדברי חכמים, בין דבריהם במשנה לדבריהם בברייתא:

הדין:	פרט נוסף במקרה:	המקרה:	השיטה:	
אומר לו: "הרי שלך לפניך"		נעשית אנגריא	חכמים (במשנה)	המשנה
"חייב להעמיד לו חמור"		נעשית אנגריא	חכמים (בברייתא)	הברייתא
אומר לו: "הרי שלך לפניך"	בדרך הילוכה	נעשית אנגריא	רשב"א	
"חייב להעמיד לו חמור"	<u>לאו</u> בדרך הילוכה			

ב) לפי רב אפשר ליישב את הסתירה בדברי ת"ק, שלת"ק יש הבדל בין "אנגריא חוזרת" לבין "אנגריא שאינה חוזרת" (ומובן גם לרב במה נחלקו ת"ק ורשב"א, וגם יוצא שרב סובר כמו חכמים שהם "רבים")

הדין:	פרט נוסף במקרה:	המקרה:	השיטה:	
אומר לו: "הרי שלך לפניך"	אנגריא חוזרת	נעשית אנגריא	חכמים (במשנה)	המשנה
"חייב להעמיד לו חמור"	אנגריא <u>שאינה חוזרת</u>	נעשית אנגריא	חכמים (בברייתא)	הברייתא
אומר לו: "הרי שלך לפניך"	בדרך הילוכה	נעשית אנגריא	רשב"א	
"חייב להעמיד לו חמור"	<u>לאו</u> בדרך הילוכה			

ג) אמנם לפי "שמואל" אי אפשר ליישב את הסתירה בדברי חכמים שלחכמים יש הבדל בין "בדרך הילוכה ניטלה" לבין "לאו בדרך הילוכה ניטלה" כי אז יוצא ששיטת ת"ק ורשב"א היא אחת, וא"כ במה הם חלקו ?

הדין:	פרט נוסף במקרה:	המקרה:	השיטה:	
אומר לו: "הרי שלך לפניך"	בדרך הילוכה	נעשית אנגריא	חכמים (במשנה)	המשנה
"חייב להעמיד לו חמור"	<u>לאו</u> בדרך הילוכה	נעשית אנגריא	חכמים (בברייתא)	הברייתא
אומר לו: "הרי שלך לפניך"	בדרך הילוכה	נעשית אנגריא	רשב"א	
"חייב להעמיד לו חמור"	<u>לאו</u> בדרך הילוכה			

ד) אלא בהכרח ששיטת חכמים היא לחלק בין "אנגריא חוזרת" לבין "אנגריא שאינה חוזרת" וא"כ יוצא ששמואל שמחלק בין "בדרך הילוכה" לבין "לאו בדרך הילוכה", סובר כדעת רשב"א ולא כדעת חכמים ? (וחכמים הם "רבים" ואילו רשב"א הוא יחיד)

הדין:	פרט נוסף במקרה:	המקרה:	השיטה:	
אומר לו: "הרי שלך לפניך"	אנגריא חוזרת	נעשית אנגריא	חכמים (במשנה)	המשנה
"חייב להעמיד לו חמור"	אנגריא <u>שאינה חוזרת</u>	נעשית אנגריא	חכמים (בברייתא)	הברייתא
אומר לו: "הרי שלך לפניך"	בדרך הילוכה	נעשית אנגריא	רשב"א	
"חייב להעמיד לו חמור"	<u>לאו</u> בדרך הילוכה			

תירוץ א' בגמ':

אין הכי נמי שמואל סובר כדעת רשב"א ולא כדעת חכמים, היות ושיטת רשב"א מסתברת לו שהיא הנכונה.

בס"ד גמ': אמר רבה בר רב הונא אמר רב השוכר את החמור ומתה לו בחצי הדרך וכו' (ע"ט ע"א)

הגמ' דנה באיזה מקרה רב דיבר, האם לשוכר הייתה אפשרות לשכור חמור אחר בחצי הדרך או לא:

המקרה:	המקרה:	הדין:	ואילו רב פסק:
המקרה שעליו רב לא דיבר	שכיח לאגורי	נותן לו שכרו של חצי הדרך ואין לו תרעומת	יש לו תרעומת
המקרה שעליו רב לא דיבר	<u>לא שכיח לאגורי</u> לא שכיח באמצע הדרך אפשרות להשכיר חמור, אפילו יותר ביוקר, כדי שהשוכר יוכל להגיע איתו לשוק הגדול שבו סחורתו תימכר יותר ביוקר ואילו הוא תכנן להגיע, ואין גם שוק באמצע הדרך שהשוכר יכול היה למכור בו את סחורתו אפילו יותר בזול, ולכן השוכר לא מכר את סחורתו וממילא לא יצא לו כלום מכך שהוא רכב עם החמור עד אמצע הדרך.	לא משלם לו חצי הדרך	נותן לו שכרו של חצי הדרך
המקרה שעליו רב דיבר	<u>לא שכיח לאגורי</u> <u>אפשרות א'</u> : לא היה מצוי להשכיר חמור לחצי הדרך השניה במחיר הרגיל שבו השוכר שכר את החמור בתחילת הדרך, אלא יש אפשרות להשכיר חמור באמצע הדרך יותר ביוקר, והשוכר שכר את החמור במחיר יותר יקר וכך הוא הגיע לשוק הגדול. <u>אפשרות ב'</u> : יש "שוק" באמצע הדרך שהשוכר מכר בו את סחורתו, אמנם הוא מכר אותה יותר בזול מאשר אילו הוא היה מוכר אותה בשוק שאליו הוא תכנן להגיע.	נותן לו שכרו של חצי הדרך ויש לו תרעומת	כך גם הדין לרב

ב) מכך שרב פסק "נותן לו שכרו של חצי הדרך", סימן שלרב המשכיר לא היה אמור להעמיד לו חמור אחר, וכן השוכר לא מוכר את נבילת החמור כדי להשתמש בכסף כדי להמשיך עי"כ את דרכו (כי אם כן, רב היה פוסק שהשוכר נותן למשכיר שכר של כול הדרך).

המקרה:	המקרה:	הדין:	ומה רב פסק:
המקרה שעליו רב לא דיבר	"חמור סתם"	חייב להעמיד לו חמור אחר	<u>לא חייב להעמיד לו חמור אחר</u> (מכך שרב פסק "נותן לו שכרו של חצי הדרך")
המקרה שעליו רב לא דיבר	"חמור זה" והנבילה יקרה ואפשר לקנות בה חמור זול שהשוכר ימשיך בו את דרכו	השוכר יכול למכור את הנבילה כדי לקנות בה חמור אחר להמשיך בו את דרכו	<u>רב לא פסק שהשוכר יכול למכור את הנבילה כדי לקנות בה חמור אחר להמשיך בו את דרכו</u> (מכך שרב פסק "נותן לו שכרו של חצי הדרך")
המקרה שעליו רב דיבר	"חמור זה" והנבילה זולה ואפשר לשכור בה חמור שהשוכר ימשיך בו את דרכו		<u>רב פסק:</u> <u>אסור לשוכר למכור את הנבילה כדי לשכור ע"י חמור אחר להמשיך בו את דרכו</u> (ולכן נותן לו שכרו רק של חצי הדרך)

<p>הסבר הברייתא לשמואל:</p>	<p>הסבר הברייתא לרב:</p>	<p>הברייתא:</p>
<p>"מכליין קרנא" אפילו שבעיקרון היה אפשר לתת את העצים עצמם למלוה בעבור החוב - אפילו שע"ז לא יישאר ללוה שום דבר מהמשכון, היות ולשמואל, הברייתא סוברת "מכליין קרנא", בכל אופן אוסרת הברייתא לתת את העצים עצמם למלוה, והטעם: ללווה עדיף שיקנו בעצים פרדס, מאשר שיתנו את העצים היבשים עצמם למלווה. והסיבה: א) במקרה שאחרי סיום תשלום החוב מהפירות עדיין לא יגיע היובל, הפרדס יחזור אל הלוה ויישאר לו לאכול מפירות הפרדס עד היובל, וכך הוא גם ישלם את החוב וגם הוא ייחנה מפירות הפרדס, אחרי שהוא יחזור אליו בסיום תשלום החוב, משא"כ כשניתן למלוה את העצים עצמם, הלוה רק ישלם את החוב ולא תהיה לו מהעצים הנאה נוספת. ב) במקרה שהיובל יגיע מיד לאחר שהמלווה יסיים לאכול ממנו את הפירות בעבור תשלום החוב, וממילא הלווה לא יוכל לאכול מפירות הפרדס לאחר סיום תשלום החוב מהם, בכל אופן עדיף לו שיקנו לו מהעצים היבשים פרדס ולא יתנו את העצים היבשים עצמם למלווה, והסיבה היא: אם יקנו ללווה פרדס, יתכן שללווה יהיה כסף בהמשך לפדות את הפרדס ארבע או חמש שנים לפני היובל, וכך הוא יאכל מפירות הפרדס ארבע וחמש שנים (משא"כ אם יתנו את העצים היבשים עצמם למלווה, לא יישאר ללוה שום דבר מהעצים היבשים).</p>	<p>"לא מכליין קרנא" אם ניתן למלוה את העצים עצמם בעבור החוב, לא ישאר ללוה שום דבר מהעצים שהוא שיעבד לפירעון החוב, ולרב, הלוה לא התכוון לשעבד את העצים למלוה במקרה שלאחר תשלום החוב מהם, לא יישאר לו מהעצים - המשכון, שום דבר.</p>	<p>אסור למלוה לקחת את העצים היבשים עצמם, בעבור החוב,</p>
<p>"מכליין קרנא" הברייתא מתירה לקנות מהעצים פרדס אפילו בזמן "שהיובל נוהג". ואפילו שהפרדס ייצא מהלוה ויחזור למוכר ביובל ונמצא שלא יישאר ללוה כלום מהמשכון, סוברת הברייתא: "שמכליין קרנא"</p>	<p>"לא מכליין קרנא" הברייתא מתירה לקנות מהעצים פרדס, רק בזמן "שאין היובל נוהג", שאז לאחר שהמלוה ייקח מהפרדס פירות בשווי של החוב, הפרדס יחזור ללוה, ויישאר אצלו לעולם. (וממילא נשאר ללווה משהו מעצי הפרדס שהוא שיעבד לפירעון החוב - ולא מכליין קרנא)</p>	<p>אלא קונים מהעצים פרדס ללוה, שהמלוה יאכל ממנו פירות בשווי של החוב.</p>

ת"ר השוכר את הספינה וכו' (ע"ט, ע"א ע"ב)

כלל הסוגיא הוא:

כשנערך הסכם בין השוכר למשכיר על השכרת ספינה לצורך הובלת יין ממקום למקום, על פי ההסכם לכל אחד מהם יש תפקיד שעליו לעשותו:

המשכיר מחויב להביא את הספינה שעליה סוכם, לשוכר. (זזה תלוי אם סיכמו ביניהם "ספינה סתם" או "ספינה זז") ועל השוכר החובה להביא את היין שסוכם ביניהם (זזה תלוי אם סיכמו ביניהם "יין סתם" או "יין זזה") לספינה שהשכיר, לצורך הובלתו לאותו מקום שסוכם ביניהם.

מי שמעכב ולא מקיים את תפקידו – מפסיד.

כשהספינה והיין טבעו, מי מקיים את תפקידו ומי לא ?

המשכיר:

כשהתחייב "ספינה זז" – חייב להעלותה ממעמקי הים להמשך הדרך וכשלא עושה זאת, לא מקיים את תפקידו.
כשהתחייב "ספינה סתם" – יכול להביא ספינה אחרת להמשך הדרך **וכשמוכן להביאה**, נחשב שממלא את תפקידו.

השוכר:

כשהתחייב "יין זזה" – חייב להעלותו ממעמקי הים להמשך הדרך וכשלא עושה זאת, לא מקיים את תפקידו.
כשהתחייב "יין סתם" – יכול להביא יין אחר להמשך הדרך וכשמוכן להביא יין אחר, נחשב שממלא את תפקידו.

וממילא לגבי תשלום שכירות הספינה:

א. כשהמשכיר **מודה** שאין בכוונתו לקיים את ההסכם ואילו השוכר כן כוונתו לקיים את ההסכם ("ספינה זז" ויין סתם): המשכיר לא מקבל את דמי השכירות.

ב. כשהשוכר **מודה** שאין בכוונתו לקיים את ההסכם ואילו המשכיר כן כוונתו לקיים את ההסכם ("ספינה סתם ויין זזה"): השוכר משלם את דמי השכירות של כל הנסיעה.

ג. כשהמקרה הוא: "ספינה זז ויין זזה", זה שהכסף נמצא אצלו **טוען שבכוונתו לקיים את ההסכם** ולכן הוא משאירו אצלו, דאומר לשני: "רצוני לקיים את תפקידי, אמנם קיים קודם כל אתה את תפקידיך והוצא את שלך ממעמקי הים ורק לאחמ"כ אני אקיים את תנאי והוציא את שלי ממעמקי הים, וכל עוד שלא תעשה זאת כסף שכירות הספינה יישאר אצלי" ("אם נתן - לא יטול, אם לא נתן – לא יתן").

ד. כששניהם יכולים לקיים את ההסכם, **ושניהם מודים שאין בכוונתם לקיים אותו** ("ספינה סתם ויין סתם"), הדין "שחולקים".

ואילו ר' נתן פסק:	לכן הדין:	כשהספינה והיין טבעו, האם בכוונתו לקיים את תפקידו?	תפקידו בהסכם:		ההסכם שבין השוכר למשכיר:	
אם נתן לא יטול	אם נתן – יטול אם לא נתן - לא יתן	לא (מודה שאין בכוונתו להוציא את הספינה מהים)	להביא את הספינה <u>הזו</u> לשוכר	בעל הספינה	ספינה <u>זו</u> ויין <u>סתם</u>	המקרה שעליו ר' נתן לא דיבר
		כן (בכוונתו להביא לבעל הספינה יין אחר)	להביא יין לספינה	בעל היין		
אם לא נתן לא יתן	אם נתן - לא יטול אם לא נתן - יתן	כן (בכוונתו להביא לבעל היין ספינה אחרת)	להביא ספינה לשוכר	בעל הספינה	ספינה <u>סתם</u> ויין <u>זה</u>	המקרה שעליו ר' נתן לא דיבר
		לא (מודה שאין בכוונתו להוציא את היין מהים)	להביא את היין <u>הזה</u> לספינה	בעל היין		
כך גם פסק רב נתן	אם נתן - לא יטול אם לא נתן - לא יתן	כן (טוען שיוציא את הספינה מהים לאחר שבעל היין יוציא את יינו מהים, ולכן: "אם נתן לא יטול")	להביא את הספינה <u>הזו</u> (לשוכר)	בעל הספינה	ספינה <u>זו</u> ויין <u>זה</u>	המקרה שעליו ר' נתן דיבר
		כן (טוען שיוציא את היין מהים לאחר שבעל הספינה יוציא את ספינתו מהים, ולכן: "אם לא נתן לא יתן")	להביא את היין <u>הזה</u> לספינה	בעל היין		
אם נתן - לא יטול אם לא נתן - לא יתן	חולקין	לא (מודה שאין בכוונתו להביא ספינה אחרת לבעל היין)	להביא ספינה לשוכר	בעל הספינה	ספינה <u>סתם</u> ויין <u>סתם</u>	המקרה שעליו ר' נתן לא דיבר
		לא (מודה שאין בכוונתו להביא יין אחר לספינה)	להביא יין לספינה	בעל היין		

ת"ר השוכר את הספינה ופרקה לה בחצי הדרך (ע"ט ע"ב)

ואילו בברייתא הדין:	האם יש לבעל הספינה "תרעומת" על השוכר:	מה משלם השוכר לבעל הספינה:	המקרה:	מהיכן להיכן פרק השוכר את סחורתו:	
יש לו תרעומת	אין לו תרעומת	נותן לו שכרו של <u>חצי</u> הדרך	משכח לאגורה	<u>הוה אמינא</u> : מהספינה לנמל שבאמצע הדרך	המקרה שעליו הברייתא <u>לא</u> דיברה
נותן לו שכרו של <u>חצי</u> הדרך		<u>כוליה</u> אגרא בעי שלומי	לא קא משכח לאגורה	<u>הוה אמינא</u> : מהספינה לנמל שבאמצע הדרך	המקרה שעליו הברייתא <u>לא</u> דיברה
אינו משלם על "רפסתא דספינתא" (אלא משלם רק "שכרו של <u>חצי</u> הדרך")		נותן לו שכרו של <u>חצי</u> הדרך ומשלם לו גם על "רפסתא דספינתא"	משכח לאגורה	<u>הוה אמינא</u> : מהספינה לנמל שבאמצע הדרך	המקרה שעליו הברייתא <u>לא</u> דיברה
כך גם פסקה הברייתא	<u>יש</u> לו תרעומת (משום "שינוי דעתא" ומשום "אשלא יתירא")	נותן לו שכרו של <u>חצי</u> הדרך (על החבילות שהעלה לספינה באמצע הדרך)		<u>מסקנא</u> : הוסיף חבילות מן הנמל שבאמצע הדרך לתוך הספינה	המקרה שעליו הברייתא <u>דיברה</u>

ת"ר השוכר את החמור...שוכר מניח עליה כסותו וכו' (ע"ט ע"ב)

המקרה:	<u>השוכר יכול להניח על החמור מזונות וכו' שיספיקו לו ל...</u>	<u>החמר יכול להניח על החמור מזונות וכו' שיספיקו לו ל...</u>	ואילו בברייתא הדין:
המקרה שעליו <u>לא</u> דיברה הברייתא	לאותו היום	לאותו היום	השוכר יכול להניח עליה מזונות שיספיקו לו לאותה הדרך
המקרה שעליו <u>לא</u> דיברה הברייתא	לאותה הדרך	לאותה הדרך	החמר יכול להניח עליה מזונות שיספיקו לו לאותו היום
המקרה שעליו הברייתא <u>דיברה</u>	לאותו היום	לאותה הדרך	כך גם פסקה הברייתא

ההסבר:	כששינה וסחב "שעורים", כמה יוסיף על משאו ויהא חייב ?	א"כ, איזה משא החמור יכול לסחוב ?	מה "גורם" לכובד המשא ?	השיטה:	המשכיר לשוכר: משאו של החמור...
<p>אביי: נפח קשה כמשאוי היות "ונפח" לתך חיטים, "ונפח" לתך שעורים שווה, קשה לחמור לנושאם באותה מידה. וכמו שבלתך חיטים אם יוסיף עליהם עוד "שלושה קבים" והחמור יינזק, יהא חייב, כך בשעורים, אם השוכר יוסיף על משא "לתך שעורים" עוד "שלושה קבים", הוא יהיה חייב בנזקי החמור.</p>	<p>3 קב</p>	<p>"נפח" של לתך (חיטים או שעורים וכד')</p>	<p>"נפח" (כמות)</p>	<p>אביי</p>	<p>"לתך"</p>
<p>רבא: נפח קשה למשאוי כדי שמשא השעורים יהיה כבד לחמור לנושא, יותר מלישא משא של "לתך חיטים": "בגלל הנפח", צריך קודם שהשעורים יהיה "משקלם שווה" למשקל לתך חיטים. וזה יהיה רק אחר שיוסיף על לתך שעורים עוד "שישה קבים", ורק אחר "שמשקל" השעורים והחיטים "שווה" יהיה קשה לחמור לישא את השעורים יותר מהחיטים: "בגלל הנפח", (נפח החיטים "לתך", ונפח השעורים "לתך ושישה קבים") ואז כשיקרה נזק לחמור ממשא השעורים, השוכר יהיה חייב.</p>	<p>6 קב</p>	<p>א. "משקל" ב. "ונפח", של לתך חיטים</p>	<p>א. "משקל" ב. "נפח"</p>	<p>רבא</p>	<p>חיטים"</p>

והא עלה קתני וכמה יוסיף על משאו...שלושה קבין לחמור...ה"ק היכי דלא שני וכו' (פ' ע"א)

המשנה:	המקרה שבו השוכר יהא חייב בתוספת "שלושה קבין":	המשכיר לשוכר: "משאו של החמור":	השוכר נשא על החמור:	כמה יוסיף על משאו ויהא חייב:
וכמה יוסיף על משאו ויהא חייב סומכוס אומר משום ר"מ...שלושה קבין לחמור	אביי: מקרה א' שבו יהא חייב בתוספת "שלושה קבין":	"לתך חיטין"	חיטין	שלושה קבין
	אביי: מקרה ב' שבו יהא חייב בתוספת "שלושה קבין":	"לתך חיטין"	שעורין	שלושה קבין
	רבא: המקרה שבו יהא חייב בתוספת "שלושה קבין":	"לתך חיטין"	חיטין	שלושה קבין
הדין לרבא במקרה זה:		"לתך חיטין"	שעורין	ששה קבין

קושיית הגמ' על אביי: ת"ש להביא לתך חיטין והביא שש עשרה שעורין חייב: הא שלשת קבין פטור? (פ', ע"א ע"ב)

מהי כמות השעורין, שהשוכר נשא על החמור שלכן הוא חייב:	כמה יוסיף על משאו ויהא חייב:	"סוג הלתך" שהשוכר נשא על החמור:	השיטה:	השוכר נשא על החמור:	"סוג הלתך" שהחמור יכול לישא:	המשכיר לשוכר: "משאו של החמור"...	משנה / ברייתא
לתך ועוד שלושה קבין "טפופין" של שעורין	שלושה קבין	"טפוף"	<u>אבי</u> בדעת המשנה	"שעורין"	"טפוף"	"לתך חיטין"	<u>מתני'</u> : השוכר את החמור להביא עליה חטין והביא עליה שעורין חייב <u>גירסת אביי</u> : מפני שהנפח קשה כמשאוי
לתך ועוד ששה קבין (סאה) "טפופין" של שעורין (שש עשרה סאה "טפופין" של שעורין)	סאה (ששה קבין)	" <u>טפוף</u> "	הגמ' <u>בקושיא</u> על אביי	"שעורין"	"טפוף"	"לתך חיטין"	<u>ברייתא</u> : להביא לתך חיטין והביא שש עשרה שעורין חייב

תירוץ הגמ' על אביי: תרגמא אביי במחיקתא.

מהי כמות השעורין, שהשוכר נשא על החמור שלכן הוא חייב:	כמה יוסיף על משאו ויהא חייב:	"סוג הלתך" שהשוכר נשא על החמור:	השיטה:	השוכר נשא על החמור:	"סוג הלתך" שהחמור יכול לישא:	המשכיר לשוכר: "משאו של החמור"...	משנה / ברייתא
לתך ועוד שלושה קבין "טפופין" של שעורין	שלושה קבין	"טפוף"	<u>אבי</u> בדעת המשנה	"שעורין"	"טפוף"	"לתך חיטין"	<u>מתני'</u> : השוכר את החמור להביא עליה חטין והביא עליה שעורין חייב <u>גירסת אביי</u> : מפני שהנפח קשה כמשאוי
שש עשרה סאה "מחוקין" של שעורין (לתך ועוד סאה מחוקין שהם לתך ועוד שלושה קבין "טפופין")	סאה (ששה קבין)	" <u>מחוק</u> "	<u>אבי</u> בתירוץ הקושיא עליו מהברייתא	"שעורין"	"טפוף"	"לתך חיטין"	<u>ברייתא</u> : להביא לתך חיטין והביא שש עשרה שעורין חייב

אמנם לרבה אין קושיא מהברייתא:

מהי כמות השעורין, שהשוכר נשא על החמור שלכן הוא חייב:	כמה יוסיף על משאו ויהא חייב:	"סוג הלתך" שהשוכר נשא על החמור:	השיטה:	השוכר נשא על החמור:	"סוג הלתך" שהחמור יכול לישא:	המשכיר לשוכר: "משאו של החמור"...	משנה / ברייתא
לתך ועוד ששה קבין (סאה) "טפופין" של שעורין (שש עשרה סאה "טפופין" של שעורין)	ששה קבין (סאה)	"טפוף"	<u>רבא</u> בדעת המשנה	"שעורין"	"טפוף"	"לתך חיטין"	<u>מתני'</u> : השוכר את החמור להביא עליה חטין והביא עליה שעורין חייב <u>גירסת רבא</u> : מפני שהנפח קשה למשאוי
לתך ועוד ששה קבין (סאה) "טפופין" של שעורין (שש עשרה סאה "טפופין" של שעורין)	סאה (ששה קבין)	"טפוף"	<u>רבא</u> בדעת הברייתא	"שעורין"	"טפוף"	"לתך חיטין"	<u>ברייתא</u> : להביא לתך חיטין והביא שש עשרה שעורין חייב

הקדמה:

בדברי הברייתא ישנם דברים שכתובים "מפורש", וישנם דברים שלא נכתבו מפורש בברייתא:

כתוב מפורש:

א. שבעה"ב העמיס על הכתף קב נוסף על שלושים קב שהכתף יכול לסחוב.

ב. כתוב שבעה"ב חייב לכתף כסף.

לא כתוב:

א. האם הכתף "התמוטט" מכובד המשא וניזוק, או שהכתף לא התמוטט ?

ב. **אם הכתף התמוטט**, "מתי" הוא התמוטט: האם הוא התמוטט "מיד" ולא הייתה לו אפשרות להשליך ממנו את המשא או שהוא התמוטט

אחרי זמן שהוא יכול היה בו להשליך ממנו את המשא.

אם הוא התמוטט אחרי זמן שהוא יכול היה בו להשליך ממנו את המשא: א"כ מדוע הוא לא השליך מעליו את המשא ומדוע בעה"ב חייב

לשלם על הנזק שקרה לכתף ?

ג. **אם הכתף לא התמוטט**, א"כ מהי הסיבה שבעה"ב חייב לו כסף ?

נחלקו האמוראים בהסבר הברייתא:

השיטה:	כשבעה"ב העמיס עליו קב נוסף, מה קרה לכתף ?	"מתי" הכתף התמוטט ?	האם הכתף היה צריך להשליך ממנו את המשא ?	א"כ, האם בעה"ב חייב / פטור
הבנת הגמ' בקושיא	הכתף התמוטט מכובד המשא וניזוק	אחרי זמן שהכתף היה יכול בו להשליך ממנו את המשא	כן היה צריך להבין שהסיבה שהמשא כבד לו, היא בגלל שבעה"ב העמיס עליו קב נוסף, ואם הוא לא ישליך ממנו את המשא מיד, הוא עלול להתמוטט	בעה"ב פטור בנזקי הכתף (וממילא הברייתא לא דיברה במקרה זה)
הסבר אביי	הכתף התמוטט מכובד המשא וניזוק	"מיד"	לא לא היה לו זמן להשליך מעליו את המשא, היות והתמוטט "מיד"	בעה"ב חייב בנזקי הכתף
הסבר רב אשי	הכתף התמוטט מכובד המשא וניזוק	אחרי זמן שהכתף היה יכול בו להשליך ממנו את המשא	לא הכתף סבר שהסיבה שהמשא כבד לו היא בגלל שהוא חלש, ולא ידע שבעה"ב העמיס עליו קב נוסף ואם הוא לא ישליך את המשא מיד, הוא עלול להתמוטט	בעה"ב חייב בנזקי הכתף
הסבר אביי	"כלום"			בעה"ב חייב לשלם לכתף, בעבור הקב הנוסף שהוסיף עליו

לימא מתניתין דלא כר"מ וכו' (פ' ע"ב)

שיטה א' בגמ'

אומרת הגמ':

וממילא "אומן" שגם בו ישנן את אותן הנאות שיש בשוכר, (שלר"מ אותן הנאות אינן סיבה שבגללן השוכר יחשב "לשומר שכר") ודאי שלר"מ "אומן" דינו "כשומר חנים". וממילא המשנה שאומרת "שאומן" דינו "כשומר שכר" בהכרח שהיא לא סוברת כר"מ?

הנאה זו אינה סיבה שלר"מ השוכר יקרא "ש"ש"	ההנאה:
האומן אינו מקבל שכר על "השמירה"	"שכר השמירה"
מרויח את הכסף בגלל שעושה לבעה"ב את מלאכת האומנות	"מרויח כסף" מכך שמתקן את החפץ
הנאה זו אינה נחשבת לר"מ סיבה שבגללה האומן יחשב "לשומר שכר" (וכמו שראינו "בשוכר")	בעה"ב <u>בחר</u> דווקא בו מכל האומנים האחרים, שיעשה לו את המלאכה
הנאה זו אינה נחשבת לר"מ סיבה שבגללה האומן יחשב "לשומר שכר" (וכמו שראינו "בשוכר")	האומן הוא "קבלן" ובעה"ב משלם לאומן שהוא קבלן, <u>יותר ביוקר</u> , ממה שמשלם "לשכיר יום". (וממילא האומן הרויח ממלאכת האומנות בחפץ, יותר מהרגיל)

שיטת ר"מ:

שוכר דינו "כשומר חנים".

ואפילו שבשוכר קיימים הנאות אלו, הנאות אלו לר"מ, אינן סיבה שבגללן השוכר יקרא "שומר שכר".

הנאה זו אינה סיבה שלר"מ השוכר יקרא "ש"ש"	ההנאה:
השוכר אינו מקבל שכר על "השמירה"	"שכר השמירה"
"משלם כסף" על הנאה זו	"משתמש" בחפץ השוכר
הנאה זו אינה נחשבת לר"מ סיבה שבגללה השוכר יחשב "לשומר שכר" (והראיה, ששוכר לר"מ, דינו כש"ח)	לפעמים המשכיר <u>בחר</u> להשכיר, דווקא לשוכר הזה, ולא לאדם אחר.
הנאה זו אינה נחשבת לר"מ סיבה שבגללה השוכר יחשב "לשומר שכר" (והראיה, ששוכר לר"מ, דינו כש"ח)	לפעמים המשכיר, משכיר את החפץ לשוכר, <u>יותר בזול</u> , ממחיר השכירות הרגיל. (וממילא השוכר הרויח משכירות החפץ)

אומרת הגמ': "באומן" ישנה הנאה שאין אותה "בשוכר": שהאומן יכול לעכב את החפץ אצלו עד שבעה"ב ישלם לו את שכרו, וממילא יש לו הנאה מהחפץ של בעה"ב שנמצא אצלו, שעל ידי כך שהחפץ נמצא אצלו הוא מכריח את בעה"ב לשלם לו מיד, הנאה שאין אותה "לשוכר". ולכן אפילו שר"מ סובר "ששוכר" דינו "כשומר חנים", ר"מ סובר "שאומן" בגלל הנאה זו, דינו "כשומר שכר". וממילא המשנה שאומרת שאומן דינו "כשומר שכר" היא כשיטת ר"מ.

אמנם ישנה שיטה נוספת בגמ' שמיישבת באופן אחר את המשנה, כדי שהמשנה תהיה אליבא דר"מ.

אמר רב חסדא לא שנו אלא שהחזירה בתוך ימי שאילתה וכו' (פ' ע"ב – פ"א ע"א)

הקדמה:

א) שיטת רב חסדא: "שואל" לאחר שסיים ליהנות מהפיקדון ("לאחר ימי שאילתה") יורד מלהיות שומר בדרגת "שואל" ונהפך להיות שומר בדרגת "שומר שכר".

והיינו אפילו שהחפץ נשאר אצלו, ואפילו שבהתחלה בגלל "שנהנה" מהפיקדון, השואל היה שומר בדרגה "חמורה", עכשיו שהוא "סיים ליהנות מהפיקדון", דעת רב חסדא, שבגלל זה, השואל ירד בדרגת השומר והוא נהפך להיות שומר בדרגה יותר "קלה".

ב) "אומן", בהתחלה – "לפני גמר מלאכתו", נהנה מהחפץ שנמצא אצלו, שע"י שעושה בו את מלאכת האומנות הוא מרוויח את שכרו, ולכן אומרת המשנה שדינו "כשומר שכר". מה יהיה דינו לפי המשנה כשסיים את מלאכתו, ובעצם הוא אינו נהנה יותר מהחפץ שנמצא אצלו, ואומר לבעה"ב: "גמרתיו": האם הוא "ירד" בדרגת השומר וייהפך להיות "שומר חינם", או שהיות ובהתחלה כשהוא נהנה מהפיקדון האומן היה בדרגת "שומר שכר", גם כשהוא סיים ליהנות ממנו הוא יישאר בדרגת "שומר שכר"?

קושיית רב נחמן בר פפא – הוכחה מהמשנה שהיא סוברת "שבגמרתיו" השומר "לא ירד" בדרגת השומר והוא נשאר "שומר שכר": דבמשנה כתוב שהאומן יורד לדרגת "שומר חינם" רק כשאמר לבעה"ב: "טול את שלך", משמע "שבגמרתיו" האומן נשאר בדרגת "שומר שכר" אפילו שהוא סיים ליהנות מהפיקדון,

השיטה:	המקרה:	השומר נהנה / לא נהנה מהפיקדון	איזה "שומר" הוא ?	כשסיים ליהנות מהפיקדון, ירד / לא ירד בדרגת השומר ?
משנה מפורשת	האומן "לפני גמר מלאכתו"	"נהנה"	"שומר שכר"	
דיוק רב נחמן בר פפא מהמשנה	<u>האומן לבעה"ב:</u> "גמרתיו"	סיים ליהנות	"שומר שכר"	<u>לא ירד</u>
משנה מפורשת	<u>האומן לבעה"ב:</u> "טול את שלך, והבא מעות"	אומר מפורש, שאינו מעוניין לשמור על הפיקדון	"שומר חינם"	ירד

וממילא קושיא מהמשנה על רב חסדא ?

השיטה:	השומר:	השומר "נהנה" מהפיקדון:	"בשעת הנאתו", איזה "שומר" הוא:	השומר "סיים ליהנות" מהפיקדון:	כשסיים ליהנות, איזה "שומר" הוא ?	האם השומר ירד / לא ירד בדרגת השומר
רב חסדא	"שואל"	"בתוך ימי שאילתה"	"שואל"	"לאחר ימי שאילתה"	רב חסדא: "שומר שכר"	ירד
דיוק רב נחמן בר פפא מהמשנה	"אומן"	"לפני גמר מלאכתו"	"שומר שכר"	<u>האומן לבעה"ב:</u> "גמרתיו"	"שומר שכר"	<u>לא ירד</u>

תירוץ רפרם בר פפא:

המשנה סוברת "שבגמרתיו" כיון שהאומן סיים ליהנות מהפיקדון הוא יורד לדרגת "שומר חינם".

השיטה:	המקרה:	השומר נהנה / לא נהנה מהפיקדון	איזה "שומר" הוא ?	כשסיים ליהנות מהפיקדון, ירד / לא ירד בדרגת השומר ?
משנה מפורשת	האומן "לפני גמר מלאכתו"	"נהנה"	"שומר שכר"	
שיטת רפרם בר פפא בהסבר המשנה	האומן לבעה"ב: "גמרתיו"	סיים ליהנות	"שומר חינם"	ירד
משנה מפורשת	האומן לבעה"ב: "טול את שלך, והבא מעות"	אומר מפורש, שאינו מעוניין לשמור על הפיקדון	"שומר חינם"	ירד

וממילא לא קשה מהמשנה על דברי רב חיסדא !

השיטה:	השומר:	השומר "נהנה" מהפיקדון	"בשעת הנאתו", איזה "שומר" הוא	השומר "סיים ליהנות" מהפיקדון:	כשסיים ליהנות, איזה "שומר" הוא ?	האם השומר ירד / לא ירד בדרגת השומר
רב חסדא	"שואל"	"בתוך ימי שאלתה"	"שואל"	"לאחר ימי שאלתה"	רב חסדא: "שומר שכר"	ירד
שיטת רפרם בר פפא בהסבר המשנה	"אומן"	"לפני גמר מלאכתו"	"שומר שכר"	האומן לבעה"ב: "גמרתיו"	"שומר חינם"	ירד

קושיית רב נחמן בר פפא:

לשיתוך רפרם בר פפא, "שבגמרתיו" האומן יורד לדרגת "שומר חנינם", א"כ יוצא שישנם **שני מקרים** שבהם האומן יורד לדרגת "שומר חנינם": א. "גמרתיו" ב. "טול את שלך", וא"כ מדוע המשנה בחרה לכתוב את **החידוש הקטן** שהאומן יורד לדרגת "שומר חנינם": "בטול את שלך", והמשנה לא כתבה את החידוש הגדול "שבגמרתיו" האומן יורד לדרגת "שומר חנינם"? (כשהאומן אומר "מפורש" שאינו מעונין בפיקדון זה "פשוט" שאינו מעונין להישאר "שומר שכר")

השיטה:	המקרה:	השומר נהנה / לא נהנה מהפיקדון	איזה "שומר" הוא?	כשסיים ליהנות מהפיקדון, ירד / לא ירד בדרגת השומר?	חידוש קטן / גדול	דין זה כתוב / לא כתוב, במשנה?
משנה מפורשת	האומן <u>"לפני גמר מלאכתו"</u>	"נהנה"	"שומר שכר"			
שיטת רפרם בר פפא בהסבר המשנה	<u>האומן לבעה"ב:</u> "גמרתיו"	סיים ליהנות	"שומר חנינם"	ירד	"חידוש גדול" שהאומן יורד לדרגת ש"ח	<u>לא</u> כתוב
משנה מפורשת	<u>האומן לבעה"ב:</u> "טול את שלך, והבא מעות"	אומר מפורש , שאינו מעוניין לשמור על הפיקדון	"שומר חנינם"	ירד	"חידוש קטן" שהאומן יורד לדרגת ש"ח	כתוב

אלא בהכרח שהמשנה סוברת "שבגמרתיו" האומן נשאר "שומר שכר" ולכן כתבה רק "שבטול את שלך" הוא יורד לדרגת "שומר חנינם",

השיטה:	המקרה:	השומר נהנה / לא נהנה מהפיקדון	איזה "שומר" הוא?	כשסיים ליהנות מהפיקדון, ירד / לא ירד בדרגת השומר?
משנה מפורשת	האומן <u>"לפני גמר מלאכתו"</u>	"נהנה"	"שומר שכר"	
דיוק רב נחמן בר פפא מהמשנה	<u>האומן לבעה"ב:</u> "גמרתיו"	סיים ליהנות	"שומר שכר"	לא ירד
משנה מפורשת	<u>האומן לבעה"ב:</u> "טול את שלך, והבא מעות"	אומר מפורש , שאינו מעוניין לשמור על הפיקדון	"שומר חנינם"	ירד

וממילא קושיא מהמשנה על רב חסדא ?

השיטה:	השומר:	השומר "נהנה" מהפיקדון	"בשעת הנאתו", איזה "שומר" הוא	השומר "סיים ליהנות" מהפיקדון:	כשסיים ליהנות, איזה "שומר" הוא?	האם השומר ירד / לא ירד בדרגת השומר
רב חסדא	"שואל"	"בתוך ימי שאילתה"	"שואל"	"לאחר ימי שאילתה"	רב חסדא: "שומר שכר"	ירד
דיוק רב נחמן בר פפא מהמשנה	"אומן"	<u>"לפני גמר מלאכתו"</u>	"שומר שכר"	<u>האומן לבעה"ב:</u> "גמרתיו"	"שומר שכר"	<u>לא</u> ירד

תירוץ רפרם בר פפא:

המשנה סוברת "שבגמרתיו" האומן "יורד" לדרגת "שומר חינם", כיון שסיים ליהנות מהפיקדון, ומדוע המשנה כתבה שהשומר יורד לדרגת שומר חינם "בטול את שלך" – שזהו חידוש קטן, ולא כתבה שהשומר יורד לדרגת "שומר חינם" "בגמרתיו" – שזהו חידוש גדול? היות והמשנה רצתה לחדש לנו "שבטול את שלך" האומן מסכים להמשיך להיות לכל הפחות "שומר חינם" ואין כוונתו באמרו "טול את שלך" להפסיק להיות שומר בכלל.

השיטה:	המקרה:	נהנה / לא נהנה מהפיקדון	איזה "שומר" הוא?	כסיים ליהנות מהפיקדון, ירד / לא ירד בדרגת השומר?	חידוש קטן / גדול	דין זה כתוב / לא כתוב, במשנה?
משנה מפורשת	האומן "לפני גמר מלאכתו"	"נהנה"	"שומר שכר"			
שיטת רפרם בר פפא בהסבר המשנה	האומן לבעה"ב: "גמרתיו"	סיים ליהנות	"שומר חינם"	ירד		לא כתוב
משנה מפורשת	האומן לבעה"ב: "טול את שלך, והבא מעות"	אומר מפורש, שאינו מעוניין לשמור על הפיקדון	"שומר חינם"	ירד	"חידוש גדול" שהאומן ממשיך להיות שומר	כתוב

וממילא המשנה סוברת כשיטת רב חיסדא ששומר שמפסיק ליהנות מהפיקדון "יורד" בדרגת השומר, ואין מהמשנה קושיא על דברי רב חסדא כלל וכלל.

ראובן לשמעון:	מי השומר ?	בתמורה למה, הוא: שומר / משתמש ?	איזה שומר הוא ?	והטעם:
"שמור לי ואשמור לך"	ראובן "שומר" לשמעון	<u>ששמעון</u> שומר בשבילו	"שומר שכר"	שומר לשמעון, בתמורה לכך ששמעון שומר לו
	שמעון "שומר" לראובן	<u>שראובן</u> שומר בשבילו	"שומר שכר"	שומר לראובן, בתמורה לכך שראובן שומר לו
"השאיילי ואשאיילך"	ראובן "שואל" משמעון	<u>ששמעון</u> שואל ממנו	"שוכר" שדינו כ"שומר שכר"	נחשב ל"שוכר" היות ומשתמש בחפץ של שמעון בתמורה לכך ששמעון משתמש בחפץ שלו, ושוכר דינו כ"שומר שכר" (והברייתא אומרת שראובן אמר לשמעון: "השאיילי ואשאיילך" היות ובלשון בנ"א קוראים לשכירות בלשון "שאיילה")
	שמעון "שואל" מראובן	<u>שראובן</u> שואל ממנו	"שוכר" שדינו כ"שומר שכר"	נחשב ל"שוכר" היות ומשתמש בחפץ של ראובן בתמורה לכך שראובן משתמש בחפץ שלו, ושוכר דינו כ"שומר שכר". (והברייתא אומרת שראובן אמר לשמעון: "השאיילי ואשאיילך" היות ובלשון בנ"א קוראים לשכירות בלשון "שאיילה")
"שמור לי ואשאיילך"	שמעון: חפץ אחד: "שומר" חפץ שני: "שואל"	חפץ אחד: <u>שומר</u> עליו בתמורה לכך שראובן משאיל לו את החפץ השני	"שומר שכר"	שומר עליו לראובן בתמורה לכך שראובן משאיל לו חפץ אחר
		חפץ שני: <u>שואל</u> אותו מראובן בתמורה לכך שהוא שומר לראובן על החפץ הראשון	"שוכר" שדינו כ"שומר שכר"	נחשב ל"שוכר" היות ומשתמש בחפץ של ראובן בתמורה לכך שהוא שומר לראובן על חפץ אחר, ושוכר דינו כ"שומר שכר". (והברייתא אומרת שראובן אמר לשמעון: "שמור לי ואשאיילך" היות ובלשון בנ"א קוראים לשכירות בלשון "שאיילה")
"השאיילי ואשמור לך"	ראובן: חפץ אחד: "שואל" חפץ שני: "שומר"	חפץ ראשון: <u>שואל</u> אותו משמעון בתמורה לכך שהוא שומר לשמעון על החפץ השני	"שוכר" שדינו כ"שומר שכר"	נחשב ל"שוכר" היות ומשתמש בחפץ של שמעון בתמורה לכך שהוא שומר לשמעון על חפץ אחר, ושוכר דינו כ"שומר שכר". (והברייתא אומרת שראובן אמר לשמעון: "השאיילי ואשמור לך" היות ובלשון בנ"א קוראים לשכירות בלשון "שאיילה")
		חפץ שני: <u>שומר</u> עליו בתמורה לכך ששמעון משאיל לו את החפץ הראשון	"שומר שכר"	שומר עליו לשמעון בתמורה לכך ששמעון משאיל לו את החפץ הראשון

השיטה:	המקרה שבו נחלקו ר"א ור"ע:	באיזה דין נחלקו ר"א ור"ע:	כשאבד המשכון, הדין לר"א:	והטעם:	כשאבד המשכון, הדין לר"ע:	והטעם:	דחיית אפשרות זו:
אפשרות א'	בדלא שוי משכון שיעור זוזי	בדינו של שמואל: האי מאן דאזופיה וכו'	"שומר המשכון" ולכן: "ישבע ויטול מעותיו"	כשהמשכון לא שוי שיעור זוזי, המשכון ניטל "לזכרון דברים" ולא לגוביינא, ולכן שומר המשכון נחשב עליו ל"שומר חינם" והוא אינו חייב לשלם ללוה ע"כ שהמשכון אבד ממנו ולכן המלוה: "ישבע ויטול מעותיו"	שומר המשכון "שומר שכר הוי" ולכן: יכול לומר לו: "אבד המשכון אבדו מעותיך"	גם כשהמשכון "לא שוי שיעור זוזי" הוא ניטל ל"גוביינא" ולכן שומר המשכון נחשב עליו ל"שומר שכר" וממילא המלוה חייב לשלם ללוה ע"כ שהמשכון אבד ממנו ולכן הלוה אומר למלוה: "אבד המשכון אבדו מעותיך"	הגמ' לא סוברת כשמואל והיא אינה רוצה שיצא שר"ע כן סובר כמו שמואל
אפשרות ב'	שוי המשכון שיעור זוזי	בדינו של ר' יצחק: מנין לבע"ח שקונה משכון וכו'	"ישבע ויטול מעותיו"	הבע"ח אינו קונה את המשכון והוא נחשב עליו ל"שומר חינם" וממילא הוא אינו חייב לשלם ללוה ע"כ שהמשכון אבד ממנו ולכן המלוה: "ישבע ויטול מעותיו"	יכול לומר לו: "אבד המשכון אבדו מעותיך"	הבע"ח קונה את המשכון, וממילא הוא חייב עליו אפילו ב"אונס". וממילא המלוה חייב לשלם ללוה ע"כ שהמשכון אבד ממנו ולכן הלוה אומר למלוה: "אבד המשכון אבדו מעותיך"	ר"א ור"ע נחלקו כשהמלוה לקח את המשכון "בשעת הלואתו" ואילו ר' יצחק אמר שבע"ח קונה את המשכון כשהוא נטל אותו "שלא בשעת הלואתו"
אפשרות ג'	משכנו בשעת הלואתו והמלוה הלוה את הכסף "לשם מצוה"	בשומר אבידה קמיפלגי	"שומר המשכון" ולכן: "ישבע ויטול מעותיו"	ההנאה שהמלוה נפטר מלתת לחם לעני בגלל שמירתו על המשכון, אינה הנאה חשובה שבגללה שומר המשכון ייחשב לש"ש, אלא הבע"ח נחשב על המשכון ל"שומר חינם" וממילא הוא אינו חייב לשלם ללוה ע"כ שהמשכון אבד ממנו ולכן המלוה: "ישבע ויטול מעותיו"	שומר המשכון "שומר שכר הוי" ולכן: יכול לומר לו: "אבד המשכון אבדו מעותיך"	ההנאה שהמלוה נפטר מלתת לחם לעני בגלל שמירתו על המשכון נחשבת להנאה חשובה שבגללה שומר המשכון ייחשב לש"ש וממילא המלוה חייב לשלם ללוה ע"כ שהמשכון אבד ממנו ולכן הלוה אומר למלוה: "אבד המשכון אבדו מעותיך"	יוצא שדברי ר' יוסף ששומר אבידה דינו כש"ש, אינם כר"א, ורב יוסף מעדיף שדבריו יהיו בין כר"ע ובין כר"א
הסבר המחלוקת לפי ר' יוסף	מלוה צריך למשכון	האם "מצוה קעביד" שהלוהו" או אם "לאו מצוה קעביד, שלהנאתו מתכוין"	"שומר המשכון" ולכן: "ישבע ויטול מעותיו"	שומר המשכון אינו נפטר כאן מלתת לחם לעני היות ואינו נחשב שמקיים מצוה כשמלוה בגלל שהוא צריך למשכון, וממילא אין לו הנאה משמירתו על המשכון ולכן הוא נחשב עליו ל"שומר חינם", והוא אינו חייב לשלם ללוה ע"כ שהמשכון אבד ממנו ולכן המלוה: "ישבע ויטול מעותיו"	שומר המשכון "שומר שכר הוי" ולכן: יכול לומר לו: "אבד המשכון אבדו מעותיך"	שומר המשכון מקיים מצוה בשמירתו על המשכון גם אם מלוה אותו היות והוא צריך את המשכון, וממילא הוא נפטר מלתת לחם לעני בגלל שמירתו על המשכון והנאה זו נחשבת להנאה חשובה שבגללה שומר המשכון ייחשב לש"ש וממילא המלוה חייב לשלם ללוה ע"כ שהמשכון אבד ממנו ולכן הלוה אומר למלוה: "אבד המשכון אבדו מעותיך"	

הקדמה:**"שומר אבידה":**

א. וודאי **כוונתו היחידה** בשמירתו על האבידה היא "לשם מצוה" – לשם מצוות השבת אבידה.

ב. **ההנאה היחידה** שתיתכן בשומר אבידה היא "שכר מצוה", שכיון שעוסק במצוות "השבת אבידה" נפטר מלתת לחם לעני (אם יזדמן לו בעת שעוסק בשמירת האבידה).

נחלקו רבה ורב יוסף האם ההנאה הזו שנהנה שנפטר מלתת לחם לעני בגלל ששומר על האבידה, היא "הנאה חשובה" שבגללה יקרא שומר האבידה, "שומר שכר":

לרבה - דינו "כשומר חנינם" דהנאה זו "אינה הנאה חשובה", ואילו לרב יוסף דינו "כשומר שכר" דהנאה זו שנפטר מלתת לחם לעני היא "הנאה חשובה".

"שומר המשכון":

א) יתכנו **שתי אפשרויות** מה הייתה כוונתו בעת שהלווה את הכסף ללוה, ונטילתו את המשכון בשעת ההלוואה:
א. **"כוונת מצוה":** התכוון בהלוואה רק לשם קיום "מצוות הלואה", וממילא נטילת המשכון והשמירה עליו ודאי היא חלק מהמצוה ולכן בעת שמירתו על המשכון נחשב "כעוסק במצוה" ונפטר בגללה מלתת לחם לעני.

ב. **"מלוה וצריך למשכון":** היה צריך למשכון והלווה על דעת כן שיוכל להשתמש במשכון וינכה את דמי שימוש מהחוב. **והשאילה במקרה זה היא:** האם "מצוה קא עביד" וממילא בעת ששומר על המשכון נפטר מלתת לחם לעני, או שכיון "שלהנאתו מכיון" לא נחשבת ההלוואה למצוה, וממילא שמירת המשכון אינה מצוה ולא נפטר בשמירתו על המשכון מלתת לחם לעני.

ב) **ההנאה היחידה** שתיתכן בשמירת המשכון היא הנאת "שכר מצוה" שבמקרה ששמירת המשכון נחשבת למצוה, שומר המשכון יהיה פטור בעת שמירתו על המשכון מלתת לחם לעני, וזוהי הנאתו.

ונחלקו התנאים רבי אליעזר ורבי עקיבא אם "שומר המשכון" - "שומר חנינם" הוא, או "שומר שכר" הוא:

לר"ע - דינו כש"ש, ולר"א - דינו כש"ח.

אמנם לא נתבאר אם המחלוקת של ר"ע ור"א בשומר המשכון היא **במקרה א'** שבו המלווה התכוון בהלוואתו "לשם מצוה", או שמחלוקתם היא **במקרה ב'** שבו המלווה הלווה בגלל שהיה "צריך למשכון", וכדלקמן.

דיון הגמ' האם מחלוקת האמוראים רבה ורב יוסף, אם "שומר אבידה" - "שומר חנינם" הוא או "שומר שכר" הוא, תלויה במחלוקת התנאים ר"א ור"ע, אם "שומר המשכון" - "שומר חנינם" הוא או "שומר שכר" הוא:

(הדמיון בין "שומר אבידה" לבין "שומר המשכון" הוא, שבשניהם **ההנאה היחידה שתיתכן היא:** הנאת "שכר מצוה" שבגלל השמירה עליהם השומר נפטר מלתת לחם לעני)

אומר רש"י: "דרבה וודאי תנאי היא":

והנה איך שיהיה זה וודאי שר"ע שמחשיב את שומר המשכון "לשומר שכר", הוא מפני שר"ע מחשיב את שומר המשכון "לעוסק במצוה", ור"ע גם מחשיב את ההנאה שנפטר מלתת לחם לעני "להנאה חשובה" (דלא תיתכן במשכון הנאה אחרת). וממילא **ר"ע ודאי פליג על רבה שסובר "שומר אבידה" - "שומר חנינם" הוא:** דרבה ס"ל דההנאה שנפטר מלתת לחם לעני בעת שמירתו על האבידה "אינה הנאה חשובה", שבגללה יחשב שומר האבידה "לשומר שכר", ואילו ר"ע כן מחשיב הנאה זו "להנאה חשובה", ולכן לר"ע שומר המשכון, דינו "כשומר שכר".

וממילא דברי רבה ודאי שנויים במחלוקת תנאים, דר"ע ודאי פליג עליו.

גמ': לימא דרב יוסף תנאי היא:

אמנם דנה הגמ' האם דברי רב יוסף "ששומר אבידה" נחשב "לש"ש", דהנאה שנהנה מכך שנפטר בגלל שמירתו על האבידה מלתת לחם לעני, נחשבת "להנאה חשובה", חלוקים על דברי רבי אליעזר שסובר "ששומר המשכון" – "שומר חינם" הוא. ודבר זה תלוי "בסיבה" שבגללה ר"א סובר ששומר המשכון דינו "כש"ח", וישנם לכך שתי אפשרויות:

אפשרות א': האם זה מפני שר"א דיבר על מקרה א' שבו המלווה התכוון בהלוואתו "לשם מצוה" ואז אע"פ שמקיים מצוה ונפטר בגלל שמירתו על המשכון מלתת לחם לעני, ר"א מחשיבו "לשומר חינם" דס"ל דהנאה זו "אינה הנאה חשובה",

וממילא ר"א פליג על רב יוסף שכן מחשיב "בשומר אבידה" את ההנאה שנפטר מלתת לחם לעני "להנאה חשובה", וממילא דברי רב יוסף ששומר אבידה נחשב "לשומר שכר" שנויים במחלוקת תנאים: דר"ע ס"ל "ששומר המשכון" דינו "כשומר שכר" הם כדברי רב יוסף, ודברי רבי אליעזר "ששומר המשכון" דינו "כשומר חינם" חלוקים הם על דברי רב יוסף.

אפשרות ב': או שר"א דיבר על מקרה ב' שבו המלווה הלווה מפני שהיה "צריך למשכון" ולכן ר"א מחשיבו "לשומר חינם", דר"א סובר שבגלל שהמלווה "להנאתו מתכוין" אינו מקיים מצוה כלל בהלוואתו ובשמירתו על המשכון, ולא נפטר כלל בשמירתו על המשכון מלתת לחם לעני, וממילא אין לו הנאה כלל מהשמירה על המשכון, וזו היא הסיבה שלר"א "שומר המשכון" נחשב "לשומר חינם".

אמנם אם מקיים מצווה בשמירתו, וכגון שהלווה "לשם מצוה" או "שומר אבידה", דאז נחשב בעת השמירה "לעוסק במצוה" ונפטר בגלל זה אז מלתת לחם לעני גם ר"א סובר כר"ע שהנאה זו נחשבת "להנאה חשובה", ודינם כש"ש.

וממילא בין ר"א ובין ר"ע סבירא להו כרב יוסף שגם הוא ס"ל דהנאה זו שנפטר מלתת לחם לעני היא "הנאה חשובה", וממילא דברי רב יוסף אינם שנויים במחלוקת תנאים, דבין ר"א ובין ר"ע ס"ל כרב יוסף.

גמ': לא בשומר אבידה דכולי עלמא ס"ל כרב יוסף והכא וכו':

אומרת הגמ' שאין הכא נמי רב יוסף יסביר את מחלוקת ר"ע ור"א בשומר המשכון, שמחלוקתם היא רק במקרה שהמלווה הלווה מפני "שצריך למשכון", ונחלקו אם בגלל זה המלווה נחשב בכלל "לעוסק במצוה" שבגלל זה יפטר מלתת לחם לעני.

אמנם במקרה שהוא כן יחשב בשמירתו "לעוסק במצוה" ובגלל זה הוא יפטר מלתת לחם לעני, הנאה זו תחשב בין לר"א ובין לר"ע "להנאה חשובה" ודינו כש"ח.

וממילא בין ר"א ובין ר"ע סוברים כרב יוסף שגם הוא מחשיב הנאה זו "להנאה חשובה", ודברי רב יוסף אינם שנויים במחלוקת תנאים.

כמו איזו שיטה הוא סובר ?	והטעם:	איזה "שומר" הוא ?	האם מקיים מצווה בשמירתו על המשכון ?	השיטה:	שומר המשכון, מדוע הוא הילווה ?	באיזה מקרה נחלקו ר"א ור"ע ?
שיטת רבה "בשומר אבידה"	ההנאה שניפטר מלתת לחם לעני "אינה הנאה חשובה" ולכן נחשב לש"ח	"שומר חינם"	מקיים מצוה	רבי אליעזר	"לשם מצוה" (מצוות הלואה)	אפשרות א' בהסבר מחלוקת ר"ע ור"א
שיטת רב יוסף "בשומר אבידה"	ההנאה שניפטר מלתת לחם לעני היא "הנאה חשובה" ולכן נחשב לש"ש	"שומר שכר"	מקיים מצוה	רבי עקיבא		
	בשמירתו על המשכון המלוה אינו מקיים מצוה, שלהנאתו מתכוין, וממילא לא נפטר בשמירה מלתת לחם לעני, ולכן נחשב לש"ח דאין לו הנאה בשמירתו	"שומר חינם"	לא מקיים מצוה ("שלהנאתו מתכוין")	רבי אליעזר	מלוה צריך למשכון	אפשרות ב' בהסבר מחלוקת ר"ע ור"א
שיטת רב יוסף "בשומר אבידה"	בשמירתו על המשכון המלוה מקיים מצוה, היות ונתכוין בהלואתו גם לשם מצוה, וממילא נפטר בשמירתו על המשכון מלתת לחם לעני, והנאה זו נחשבת "להנאה חשובה" ולכן נחשב לש"ש	"שומר שכר"	מקיים מצוה ("מצוה קעביד שהלואהו")	רבי עקיבא		
שיטת רב יוסף "בשומר אבידה"	ההנאה שניפטר מלתת לחם לעני היא "הנאה חשובה" ולכן נחשב לש"ש	"שומר שכר"	מקיים מצוה	רבי אליעזר רבי עקיבא	"לשם מצוה" (מצוות הלואה)	ולפי אפשרות ב': מה יהיה הדין במקרה זה, לר"א ולר"ע ?

ר"ע: בין אם ר"ע דיבר על אפשרות א' ובין אם ר"ע דיבר על אפשרות ב', הסיבה היחידה שר"ע סובר "שומר המשכון" נחשב "לשומר שכר", היא מפני שר"ע מחשיב את שומר המשכון "למקיים מצוה", ור"ע גם ס"ל דההנאה שנפטר מלתת לחם לעני נחשבת "להנאה חשובה".

וממילא ר"ע ודאי פליג על רבה דס"ל "בשומר אבידה" שההנאה שנפטר מלתת לחם לעני "אינה הנאה חשובה".

ר"א:

לפי אפשרות א': ר"א סובר ששומר המשכון שמלוה "לשם מצוה" ונפטר בגלל זה מלתת לחם לעני, נחשב "לש"ח", דר"א סובר שההנאה שנפטר מלתת לחם לעני "אינה הנאה חשובה". וממילא ר"א פליג על רב יוסף שסובר "בשומר אבידה" שההנאה שנפטר מלתת לחם לעני, נחשבת "להנאה חשובה". (וממילא דברי רב יוסף שנויים במחלוקת תנאים, דר"ע כוותיה ואילו ר"א פליג עליו)

לפי אפשרות ב': ר"א סובר ששומר המשכון שמלוה "לשם מצוה" ונפטר בגלל זה מלתת לחם לעני נחשב "לש"ש", דר"א סובר שההנאה שנפטר מלתת לחם לעני היא "הנאה חשובה". וממילא ר"א סובר כמו רב יוסף שסובר בשומר אבידה שההנאה שנפטר מלתת לחם לעני, היא "הנאה חשובה". (וממילא דברי רב יוסף הם בין כר"ע ובין כר"א ודבריו אינם שנויים במחלוקת תנאים)

ת"ר המעביר חבית ממוקם למקום (ונתקל) ושברה וכו' (פ"ב ע"ב – פ"ג ע"א)

השומר שנתקל:	השיטה:	"נתקל" איזה סוג נזק הוא ?	כשהשומר נתקל והחבית נשברה, הדין:
"שומר חינם"	רבי מאיר לדעת ר' אלעזר	נתקל "אונס הוא"	פטור (ש"ח – פטור באונס)
	רבי מאיר לדעת רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן	נתקל - "פושע הוא" ותקנ"ח היא שהמעביר חבית לחברו ונתקל ושברה - פטור	פטור (בתקנת חכמים)
	רבי יהודה	"גניבה ואבידה"	פטור (ש"ח – פטור בגו"א)
	רבי אליעזר	במקום מדרון: "גניבה ואבידה" שלא במקום מדרון: "פשיעה"	במקום מדרון: "פטור" (ש"ח – פטור בגו"א) שלא במקום מדרון: "חייב" (ש"ח – חייב בפשיעה) במקום דאיכא ראייה: והנזק קרה במקום מדרון, נפטר ע"י עדים, ולא ע"י שבועה.
"שומר שכר"	רבי מאיר לדעת ר' אלעזר	נתקל "אונס הוא"	פטור (ש"ש – פטור באונס)
	רבי מאיר לדעת רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן	נתקל - "פושע הוא" ותקנ"ח היא שהמעביר חבית לחברו ונתקל ושברה - פטור	פטור (בתקנת חכמים)
	רבי יהודה	"גניבה ואבידה"	חייב (ש"ש - חייב בגו"א)
	רבי אליעזר	במקום מדרון: "גניבה ואבידה" שלא במקום מדרון: "פשיעה"	במקום מדרון: "חייב" (ש"ש – חייב בגו"א) שלא במקום מדרון: "חייב" (ש"ש – חייב בפשיעה)